The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper
for H. E. H The Nizam's Dominions.

గోలకొండపత్రిక

తూప్రబజారు, హైదాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

సం॥చందారూ ౬-౦-౦
అర్ధ „ „ ౩-౦-౦
విడి ప్రతిక ౦-౧-౦

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD, Dn.) THURSDAY 1-11-1934

ప్రాతపత్రికకు
వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౬ } శా.శ.౧౮౫౬ శ్రీభావనామసం॥ ఆశ్వీయుజ బ॥ ౧౦ గురువారము ౨౭-౧-౪౪ఫ. { సంచిక ౪౫

భజనికులు, ప్రచారకులు, సాత్వికపూజ జేసినవారిఫోటో

వీరు గతవత్సరము నీయేడున్న సాత్వికపూజచేసిరి.
గౌలీపూరా. (బేరూన్ దర్వాజా)

గర్వభంగము

[౧౦-౧-౧౯౩౩ తరువాయి]

(రాజ కృష్ణుడు — శేమిడిచర్ల.)

క. పలుకరో గాంచిరి నేనొక
కల, అదినా మనమునందు గారియు పెట్టం
గలిగెడి, నాకనులకు మును
పలివిప్రుడు దోచియుటుల శాపంబిచ్చెన్

క. నాకగు భక్తుని నీమని
గాదలచియు దూలవాడ గలుగుట నీవీ
చేడని ద్విజభ్రష్టుడవై
పోదువు, తుదివరకు మునకు బోనువటంచున్.

చ. అనుటయు శౌద పద్మముల
వంటెవె, మహాత్మ, యెటులోగ కుంటి—నా
మనమున నెంచకుంటె, నను
మాత్రము చూలడు నీకు భక్తుడం
మను,—శివదీయ భక్తుడను
చుణ్ మగినెంచిన నట్టు చేయు నే
రుచె, కరుణానిధీ! కరుణ
తో నను బ్రోవవె, తప్పుగాచవే'—

వ. అని, పరిపరి విధంబుల బ్రార్థింప నెవ్వశ్వ పచభక్తుల్ని కడకరగి, యాతని కృపావహీనంబున శాపవిముక్తు దెవ్వగమ్మని నుడివి యంతర్ధానంబు నెందుటయు నేను నిద్ర నుండి మేల్కాంచితిని ఇదియంతయు నావిశ్వంభరుని మాయయేకాని మఱొండు గాదు అప్పుడ విప్రుండే విశ్వంభరుండు, కాన, నెంతమాత్రము జాగొనరింపక మన మిద్దరము పంచమభక్తుని కేరి, యాతని దయారసంబు గ్రోలకున్న వ్యర్థశరణం నాస్తియని దంపతులిద్దరును శిరస్స్నానము లాచరించి శుభ వస్త్రాలంకృతులై, ఫల, పుష్ప, గంధాక్షతలు గొని, పంచమ భక్తవయ్య గేహంబున కరిగెను.—

క. ఆతనియయంబున నా వం
పతులకు సుర్యాదలిపి పంచమభక్తుం
డిత్యాశ్చర్యముగను ఆత్మ
పతిచారిత్రంబు భక్తి బలసమొనర్చెన్ —

చ. పమగరలోన నా స్త్రీయును
బంచమ భక్తుని వాస్తవముగ్మమున్
మదమునబట్టి కవర'
మోక్షమువిన్నవె, నిచరిత్రమున్
మది తెలియంగలేక నన
మానవుమాటల దూలవాడిలన్
సదయులునై క్షమించి, హరి
శాపము బాపుము, బ్రోవుమంచునన్

వ ఆమందానంద కందలిత హృదయారవిందుండై,—

ఆ వె కలుషమూలములను గలియుగంబుననున్న
కాలమంత సుఖము గా, గడపి,
నంత్యమునను స్వర్గ మందేగెద రు గాక
వనుమబల్క—వారు వారి మనను

వ. తమ నిజగేహంబున కరుగుచుంచి, నిచ్చలావ్మలతో,—

ఆ.వె వందనములచే ము కుందుభజనప్రధ
కాలమంత సుఖము గా గడపి, తు
దకును నాకమునకు దరల, వారదుడట
పీఠపయిని వారి నిను విూ కె,

కథాశ్రవణ చరణఫలం

ఉ. ఈకథ శ్రేమతో దెవని
యెవ్వరు నిర్మల భావముగ్
నో కనియుతో హృదయ
శ్మశానో' వారలకు రమేశుడే
లోకము వంచు, ముందు బర
లోకము నంచును దోడునిడయె,
పాకను నందు గాక' మన
నా, కరుణాంబుధి ముందు చెప్పడున్!

(సూచన,
ఈ గర్వభంగము అనుకథలోని రంగశాస్త్రీయు మ పాత్రతా మము కల్పితమేకాని, అన్యుల నుద్దేశించి వ్రాసి నదికాదని, పాఠకు లెరుంగుదురుగాక'

ఇట్లు
ఆర్ వి కె రావు

విమాన ప్రయాణము

శ్రీ శ్రీ జటప్రోలు మహారాణీగారి కృపావిశేషమున నిచ్చిద్దిలోనికి వచ్చుచున్న స్నేహాలతా ఖవితాసంపుటము రాచుటకు బ్రహ్మశ్రీ విద్వాన్ ఎల్లపల్లి, కృష్ణమాచార్య శాస్త్రిగారు దయచేసినపుడు శ్రీరాజా వెంకటకృష్ణరావుబహద్దర్ వారి యనుగ్రహమున విమాన మెక్కు భాగ్యము వారికిలభిం చె తత్సందర్భమున శ్రీశాస్త్రులు కొన్ని పద్యములు రచించి శ్రీరాజావారికి సమర్పించిరి]

మ. ఇనుగంట్యన్వయపార్ధి సోమశరదీ
ప్తోదార చింతామణీ
ఘనరాగోజ్వలభోగ భాగ్యసుఖమా
గంభీర భావోదయా'
వినుతాఖండిత పుణ్యపాక కలనా
విఖ్యాత సత్యవతా'
అవిధవ్యంబయె నేడు నిమ్ము గనగ కృ
ష్ణారాయ భూపాలకా'

శా రారాజిల్ ప్రభుశక్తి గాంచి మిముజూ
రాయంచు శ్లాఘింపగా
ధీశుల్ కూరత మంత్రశక్తి గని మీ
తేజంబు నగ్గింపగా
నారో దార మవంబుగాంచి ప్రజలు
త్సాహంబు లెక్కించగా
సౌకల్ మీరె భవద్యశోలిక కృ
ష్ణారాయ భూపాలకా'

శా చూచితి మీకృపా కలన
శోభిత మైన విమాన మెక్కి ముక్
బూచిన బాలదోటలను
బొల్చె సలాకులది ప్రదేశముల్
చూచితి సింగపట్నమును
జాడ్డెదలిర్చు నృసింహ దేవునిన్
జాచితి గాంతదీటలట
చోద్యములన్నియు నొక్క చూపుతో,

ఉ శోభిల గోరకుండినను
గొబ్బున వాయు విమాన మెక్కగా
మీరిన సౌఖ్య మేర్పడెడు
మేలగు భోగము పంచుమీ కృపా
సారము హృద్యకాలము ప్ర
సాదము నెన్నగ శక్తి యేరికిన్
మీరను మీ మిత్రాకృతము
నొ స్నేడి చేయవచింప నేటికిన్

సీ మాడులోకములందె భువనముల్ పదునాల్గు
మన్నవానని గాదె యుదితమతులు
గుణములు మూడింటిం గూడు దేహమువంటు
వరలు నింద్రియములు పదియునాల్గు
వార్ధిధుల్ గోవులు పదునాల్గు వాలు లెన్నుచు
నీకు సుమా దేయందు చెప్పుచుంద్రు
భువివీడి యంతరంబునుమీరి సురపద
వర్త్మ విమిషముల్ పదియునాల్గు

గీ చెల్లకేయుట్టు చెల్లనే స్వేచ్ఛయవహా
యొగయు పోవని యొగనె నా హృదయభాగము
ప్రబలి నిలిచిననిలవె నా రాజహంస
దిగిన తూలనవ ల్చె నా తేరుద్వజము

శా అంతింతల్ పలుసంతలయ్యె నను
లబ్బా పాయ సర్వంబులే
యింతింతల్ పెనుగొండలయ్యెదరమా
యెంచంగ నెవ్వారికే
వింతల్ మార్పులుగలై నొక్క త్రుటిలో
నేలింజె స్వారాజ్యమే
సంతాప స్థితల్ చిరాయువుగ కృ
ష్ణారాయ! విూదప్పదున్.

రాణా ప్రతాప చరిత్ర

శా. భావంబున్నత మంద నందగిన గూ
ఢంబున దుర్గానికన్
లావణ్యంబిడు సుప్రసాదగుణ లీ
లల్ నేకిన్ నక్షత్రా
తీవంబై నెసమాధురీ మహిమముక్
సిద్ధించి నికొవ్వృమి
దావైశద్యము పండనోయి కవినిం
పాకం బ్రహ్మ నెవో

చ విమలశరన్నదీపులిన
వీధుల నాల్లగించవిందు పు
న్నమను తోలిజామునం దేసువప
నమ్యులకమ్మని తావులంద రం
గము లెదవెంగిపిమనము
గాలికి ఖమ్ముల కంటేనిమ ఖా
వ్యము న సుఖమ్మ్మ కాక్షితమ
న జ్వనిమ్మగదో యు మిత్రమా!

శా సమ్యగ్వాఙ్మయపద్దతుల్ నడను భా
షా యోష్యమం నిచ్చము
గ్రామ్యంబులుజడి ఎ పరింపె విమల
ప్రాచీన కిలానూచక
స్వామ్యముల్ నశియించె విట్టిరోజు

భవ్యాహిత్య భావ్యత్వము
భ్రాన్త్యజ్ఞాతికి మ్రగకాపన్నతి తి
వ్యజ్ఞో' విరజ్జ్యోతిలిన్.

మ పరమార్థోన్నత భావ పర్వతపత
ద్వాగ్గుంభగంతర ని
ర్ఘరధారా రసవీచికొవ్వ సరవిన్
సంధించి ఛందఃపరం
పరలం గాల్వలం జాలువార్చి తెలుగుం
మాగాణి జాతీయతా
స్వరసారామము నెంచితోయికవి సిం
హా' కావ్య పంచానవా'

చ తరచిన భారతం బొకడు
దర్శనిజానము పీరకొవ్వమీ
వరపదయుంపకేను మన
వాఙ్మయమందోకదేని జాతిలన్
బరువను వాత్యదేశమున
భక్తి మదింబురిగొల్చు నేటికో
తరుగు భవత్కృతా ప చరి
తంబునదీరిన దోయి మిత్రమా!

సీ ఆంధ్రసౌధరం గుమారరాణాప్ర
తాపసింహోద్భ్రువ రూపపటము
అనరాదుగాని యమృతాక్షరాన్యాప
మూర్తి సుందరశిల భామ్మమాత్ర
బ్రహ్మకల్పము వాక రంగుమాయనిభంగి
అత్మ ముంగొలిము పీ రాష్ట్రబలిమి
కదనంపు మూపులోనే గరగి మేల్పోసన
జాతీయతామ్ముద ర బోతబోసి

గీ. చెల్లనిటంకమున గళా పీలదీర్చి
పీరరాణా ప్రతాప రా డ్వీరగాథను
తెలుగుకోశం ప్రాణప్రతిష్ఠచేసి
నిలిపి తీకదయ్య యాంధ్ర వీరుల భజింప

మిత్రస్మృతి

శృంగారం కృష్ణమాచార్యులు

ఉం సురచిరమై సుగంధపరి
శోభితమైన ప్రసూనమున్నదం
డెంటినయంత కోర్వకర
యంబున వృక్షమునుండి నిర్దయాం
తకుడియ దెంపునట్లు విబు
ధసుకు సర్వకళా ప్రవీణునిన్
దియుమల లేకశోత్తముని
నెమ్మి భుజించితె నీవృమృత్యువా'

ఉ చిన్నతనంబునందె కడు
చేర్మిని శాస్త్రములందు దిట్టతై
మున్నవలాంయముక్ సకల
మాన్యులచే పరివారిలోపలన్
మిన్నతనోము వన్నెలను
మెచ్చగ కీర్తిని గాంచియుట్టులన్
గన్నవ సర్వముక్ విడువ
గామది యేట్లు గలిగెనన్నలా!

సీ ప్రీతినే విశ్వంతం బెద్దచేసినతల్లి
హా కుమార! యటంచు వరమమందె
నిగునలి తమ్ముల జూ యని పలికించునం
యన్న యు సుఖంబు నరాను మండె
ప్రాణమే నీవని భావించు నీభార్య
హా నాధయని నెసవా ర్తి కుంద
యెండగా మానాన్న యేలరావంమను
'పసిబిడ్డలేడ్చుచు బలుకుదుండె

గీ బంధువర్గంబు మిత్రుల వగమమండ
భక్తి విశ్వాసములచెల్ల బాష్పధారా
బోసి మిను చెట్టుగలిగనో భూరిధైర్య
పరమ మైత్ర జనప్య 'నమలాన్య'

సీ బందుగుల్ నామాట బాటింపరని యెంచి
యాత్మబాధువుచేర నరిగినావో?
బుధవర్గములు నన్ను బూజింపరనుచు ని
బుధలోకమునకేగ బోయినావో?
సద్విద్యలను నేర్చు జాలు నవతలం
బుమి, సురగురు సన్నిధి చేరినావో?
చలి ఘోర భవా శకముల బడు
నాకలోకమునకేర చరగినావో!

క వైష్ణవ మతాభివృద్ధి
నీ చేసినం జేత మందు
మ్మెట్టు మూఖులమట్టు అతోనర్ని
పాడియే ఖర్మలార్య'

౬. పిదప దేహదార్ఢ్యమును
  పిదప విద్యల నేర్పు శ్రద్ధయు
పిదప వాక్పటుత్వమును
  పిస్థిర దివ్య మతాభిమానమును
పిదప స్థైర్యము స్మృతియు
  పిదప సదాచరణా ప్రమత్తతన్
పిదప సువ్యాప్తంబు సెట
  నేరుము గాంచగ నింక దిర్మలా!
౭. పరమపదంబుఁ జెందిరిగ
  వైష్ణవ సన్మత మూర్ధవాసిలిన్
వారికి దయార్ద్రచిత్తునకు
  సంతతముఁ దెల్పియు నుద్ధరింపుమా
త్వరగ నటంచు వేడుచును
  దద్దయు నిత్యము భక్తి యుక్తిచే
స్థిరమలతోడ తచ్చరణ
  సేవను జేయుచు కాంలసొందుమా

——

సమకాలికాభిప్రాయములు

నగరపు ఎన్నికలు

——

పురపాలక సంఘముయొక్క ఎన్నికల అక్రమములగు పనులు కలుగకుండ జరుగునని మేము ఆశించి యుంటిమి. ఇట్టి ఎన్నికలు హైదరాబాదునందు జరుగుట ఇదియే మొదటి పర్యాయము కనుక అభ్యర్థులకు మధ్య పోటి తీవ్రముగా నుండుట సహజమే. కొన్ని హాల్కాలలో దురదృష్టము అగు కొన్ని స్థితులు ఏర్పడినవని వినిచింతిల్లుచున్నాము. స్థానిక స్వపరిపాలనా పద్ధతి వృద్ధిపొందవలెనన్నచో ఇట్టివి జరుగక యుండినచాల బాగుగా నుండెడిది. ఒక హాల్కాలో దెబ్బలు కొట్టుకొను వరకువచ్చినదట. ఇద్దరు అభ్యర్థులు తమ అభ్యర్థిత్వమును వదులుకొనవలసినవారైనారు. వారిలో నొకరు మరి విచిత్రపరిస్థితులలో వదలుకొనవలసి వచ్చినది. ఒక హాల్కాలో ఎన్నిక స్థలమున అక్రమములు జరిగినవని వోటరులు పైగొప్పఅధికారులకు విజ్ఞప్తి పంపుకొనవలసివచ్చినది. ఈ అక్రమములు న్యాయస్థానముల యెదుటికి రానున్నవని తెలిసికొంటిమి. కనుక మేము వీని క్రమత్వమును అక్రమత్వమును గురించి ఏమియు విమర్శింపబూనుటలేదు. ఎట్లైనను ఈ విషయమున విచారణ కడుజాగ్రత్తతో జరుపవలసి యుండును. ఏలయనగా క్రొత్తగా ఏర్పడిన పురపాలక సంఘమున ప్రజాపరిపాలనము ప్రవేశ పెట్టబడుచున్న ఈపరిస్థితి సమయమున పురపాలక సంఘముయొక్క కార్యనిర్వహణ సామర్థ్యము బయలుపడు అవకాశము లభింపక పూర్వమే మచ్చ కలుగగూడదు.

౨౨-౧౦-౩౮ (హైదరాబాదు బులెటిను)

——

"మన శాసనసభ"

——

పురపాలక సంఘముయొక్క సమావేశములకు పత్రికా ప్రతినిధులు వెళ్లుటకు అవకాశము ఇయ్యబడినది. అట్లే శాసనసభలో కూడ పత్రికా ప్రతినిధులకు ఆటంకము లేకుండ పోయి చర్యలు వ్రాసికొనుటకు అవకాశము దొరకవలయును. శాసన సభాచర్యలు జనులు బాగుగా తెలిసికొనుటకు అత్యవసరము. . . కనుక సభాచర్యలు పత్రికాముఖమున తెలుపబడునట్లు తగిన కట్టుదిట్టములు చేయుట అధికారుల కర్తవ్యము.

("సుబహె దక్కన్" పత్రిక ౨౪-౧-౪౮ ఫ)

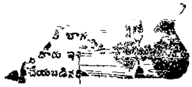
——

"౧౩౪౭ ఫ. టప్పా నివేదిక"

——

నివేదిక వత్సరమున, ఆర్థికమాంద్యము వ్యాపించియుండినప్పటికిని మా మహమ్మదు ఆహమదు సాహెబ్ గారి కృషి ఫలితముగా సంవత్సరపు ఖర్చులు అన్నియుపోగా, ౬౩ వేల ౬౧ రూపాయల ౪ అణాలు ౧౧ పైసలు మిగత టప్పా శాఖవారికి కలిగినది. ఇది యెంతయు ప్రశంసనీయము.

"ముషీరెదక్కన్" ౨౪-౧-౪౮ ఫ

జాబులు

మేలుకొనుడు

——

మధిర తాలూకాలో కొలదిమంది యువకులు సనాతన వైదిక ధర్మానుష్ఠానమండలి అని పేరిడుకొని కొలదిరోజులు వ్యవహరించిరి. పిదప వైదిక యను పదము తీసివైచి ఇప్పుడు సనాతన ధర్మానుష్ఠానమండలియని పేరిడుకొని వ్యవహరించుచున్నారు. ఇట్టివిషయము యువకులు ఇదివరకే గోలకొండపత్రికలో గమనించియుండవచ్చును.

అదియట్లుండ ఇప్పుడు సదరు మండలివారు జరుగబోవు ఆంధ్రమహాసభలో నొక పండిత మహాశయుని పిలిపించి వర్ణాచారములగురించి చర్చజరుపవలెనని చందాలకు బయలుదేరినారు. ఆట్టి చందాలవసూలు నిమిత్తము నొకవ్యక్తి తూర్పుదిశకు నొకవ్యక్తి పడమటిదిశకును బయలుదేరినటుల వినబడుచున్నది. పైపేరుగల మండలిలేక పోగా ఆపేరుతో డబ్బుకూడా బ్రోగుచేయుచున్నారు గాన జనులాలోచించవలెను. ఖమ్మంమెట్టుకు వచ్చిన వ్యక్తి కొలదిమంది న్యాయవాదులను అనుసరించి వరిద్వారా వైశ్యమహాశయులం గరివల్లను కొంత విత్తము సంపాదించుటకు యత్నించుచున్నట్లు గన్పట్టుచున్నది. వైశ్యులు ప్రపంచమునందు ఎవరేనియున్నారో శూద్ర సమానులని వ్రాయు బ్రాహ్మణులు ఎలట్టి వైశ్యుల నాశ్రయింపబోవుచుండిరో బోధపడకుండా యున్నది. వైశ్యవేదాంత క్రియావిచార వ్యవస్థయను గ్రంథములో 'పూర్వయుగాంతరస్థిత జాతీయానాం వ్రాయశోనష్టత్వాత్' ఏకే చనస్థితాతేప శూద్రాదినిషిద్ధకర్మణాచరణ మాత్రేణా సంకీర్ణాః కింతుదానాం వినవైశత్వేనవ్యవహారః తయాపేక్షయా అల్పతివృత్తియోబబూవు ఇంకొపలువిధములయిన విషయములచే నొక పెద్ద గ్రంథమును సృష్టించియున్నారు. ఆట్టి గ్రంథములో కొన్నియైనను యుచ్చరింపదు మన్న గాథవిస్తారమగును.

విరికిచ్చేసెడు సహాయమునకంటె దుంటమిలతంత్రములవిమితము చేయుబడు ఆంధ్రకొస్కరమును సహాయముచేయుట యుత్తమము. ప్రజలకెంతయు ఉపకారము చేసినవారలమగుదుము. కావున ఖమ్మంమెట్టు మున్నగుగ్రామాలవైశ్యసోదరుత్తములు సూక్ష్మబుద్ధులతో నిజానిజములు గమనించగలరు.

ఇట్లు
ఒక వైశ్యసంఘాభిమాని.

——

వ్యవసాయ ప్రదర్శనము

——

౨౯ ఆజూరునాడు మహబూబునగరములో జరుగవలసి యుండిన వ్యవసాయప్రదర్శనము, అచ్చట ప్లేగువ్యాధి ఆరంభమైనందున తాలూకదారుగారి సూచనప్రకారము ఆపివేయబడినది.

——

మల్కాజిగిరిలో ప్లేగు

౨౨ ఆజూరునాడు ఇక్కడ ఒకనికి వ్యాధితగిలినది.

——

గోలకొండ కవులు, బిరుదులు

——

మ రా రా గోలకొండ పత్రికాధిపతిగారికి —

ఆర్యా,

కవులసంచికకు చేరి జీవించిన యాధునికకవులు బిరుదములున్నవని వ్రాసుకున్న, యేసంవత్సరములో యెచ్చోట యేసమయములో దొరికినవో వారలవల్ల వాటినకళ్లను తెప్పించుకొనిచూచి బిరుదములను ప్రకటించడము యుక్తమని గోలకొండ కవులసంచికా ప్రచారకర్తలకు విన్నవించనైనది. అట్లు కాకున్న నిజముగ బిరుదములు సంపాదించిన యున్న తమంతకు దామే వ్రాసుకున్నవారున్న సమానులగుదురు. ఇది అనగా సంచిక చిరకాలము నుండునదిగాన తత్త్వవిమర్శలేకున్న యింత రమణీయముగా నుండదని నాయాశయము. గావున యెవరు బిరుదములున్నవని వ్రాసిరో వారి సర్టిఫికేటు నకలు తమకుచేరి తాము చూచువరకు వారివారి బిరుదములు నేమి చేయవలయునో అట్లు చేసెదిగా కోరినాడ, వారినారి కవనము వారివారి పేర్ల ప్రకటించుటలో అభ్యంతరములేదు.

బిరుదముల విషయముమాత్రము చర్చతో ప్రకటించుట యుక్తమని తోచినది. దీనియాదమియిష్టము

భావ సం॥ అశ్వయుజశు॥౧౫ }

ఇట్లు
దీక్షితుల విశ్వనాథశాస్త్రి
ఆమరచింతాత్మకూరు ధర్మాధికారి

——

జిల్లాల వార్తలు

తృతీయాంధ్రసభ, ఖమ్మము

——

(విరాళముల వివరము)

		రు
	ఇదివరకు ప్రకటింపబడినవి	౧౦౭౫
	వనం కృష్ణాపురము (మరల) రు. ౩౭	
మ రా	వనంబుచ్చితరావుగారు ధాన్యము ౬ కుండలు	౬
,,	బతులగురవయ్యగారు	౫
,,	వేంకటరామయ్యగారు	౩
,,	రామయ్యగారు	౨
,,	బయ్యం క్రిష్టయ్యగారు ధాన్యము ౩ కుం.	౩
శ్రీమతి	వీరమ్మగారు ధా ౪ కుం	౩
,,	తల్లూరు శాంతమ్మగారు కుం	౪
మ రా	చాగంటి అచ్చయ్యగారు ౧ కుం	౧
,,	,, చిన అచ్చయ్యగారు	౧
,,	చెన్ను వేంకయ్యగారు	౧
,,	పరసూరి చినకోటయ్యగారు	౨
,,	వనం శేషగిరిరావుగారు	౧
,,	కొలిపాక ముత్తయ్యగారు	౧
,,	పరసూరి పెదకోటయ్యగారు	౩
,,	పోలూరు రామస్వామిగారు	౨
	చిరుమర్రు రు. ౫౧	
,,	మాటేటి వేంకటరామారావుగారు	౧౦
,,	సామినేని కంథయ్యగారు	౩
,,	చింతనిప్పబోధయ్యగారు	౩
,,	బతులలక్ష్మయ్యగారు	౩
,,	బండి వేంకయ్యగారు	౨
,,	సీతయ్యగారు	౨
,,	అప్పయ్యగారు	౧
,,	చినచలమయ్యగారు	౨
,,	అనుమోలు నాగభూషణంగారు	౧
,,	వప్పిచ్చయ్యగారు	౧
శ్రీమతి	మానెపల్లి శంకరమ్మగారు	౨
మ రా	వేముల వేంకటప్పయ్యగారు	౧
,,	,, చినకోటయ్యగారు	౧
,,	నెల్లూరి వెంకయ్యగా	౩
,,	పల్లపాటి పుల్లయ్యగారు యాదవ	౫
,,	గాలి అబ్బయ్యగారు	౧
,,	సామినేని మంగయ్యగారు	౩
,,	నరసయ్య, సుబ్బయ్య గార్లు	౩
,,	చినపరిపయ్యగారు	౧
,,	యునపవీరయ్య, మైసయ్యగార్లు	౨
,,	తురక సోమప్ప మంగులు నరసింహము గార్లు	౧
	మొత్తము రు	౧౧౨౪

ఈప్రకారము మిక్కిలి యుదారముతో వాగ్దానమొనర్చిన దాతలవిరాళములను వందనములతో సంగ్రహించుచున్నాము. ఈవిరాళములు బతులబసవయ్యగారి ప్రోత్సాహపూర్వకములైన మాటలవలన వారికిని యీసంచారమునందు తమతోడ్పడమును యిచ్చినట్టి వంటుపు నరసింగరావుగారికి సహాయంటగొని నాతోవచ్చిటన ఎల్లరమయందు పాలుగొనుచున్న ఊటుకూరు వేంకటేశ్వరరావుగారికిని కృతజ్ఞతావందనములు.

ఇట్లు విన్నవించువిధేయుడు
ఆయితరాజు, తీడికటి రామరావు
ఆ సం అధ్యక్షుడు

——

వీరట్లోలు ఉత్సవము

——

మహబూబునగరములో మున్సిఫుగానుండిన మౌ. హమీదుద్దీను గారు బదిలీ అయిపోయిన సందర్భమున వకీళ్లపక్షమునవారికివిందు చేయబడును. ఆసందర్భమున శ్రీయుత నారాయణరావుగారు మౌ మస్తానీగారు వకీళ్లు ఉపన్యసించి మున్సిఫుగారిని ప్రశంసించిరి.

——

అవురంగాబాదు కాలేజిదినము

——

౩౦ ఆజూరు మంగళవారము వరపు యుత్సవము అవురంగాబాదు కాలేజి వారు జస్టిసు మేక్సి నవాబ్ హైదర్ నవాజ్ జంగ్ గారు అధ్యక్షత వహింపగలరు.

——

౪ రోజులు నీరుపారుటచే సాలీంరకము గూలుట

కారిఖుతిఖ్తాల ఫలితము

(విలేఖరి) జీడికల్లు ౨౦-౧-౪౪

ఈగ్రామం రైతులు ౨ అమర్దాను సన్ ౧౩౪౯ ఫసలీ నుండి తహసీల్ జన్మావలో కారిఖుతిఖ్తాలపయి వ్యవసాయకుల సంతకములు కావలెననికోరి కార్యారంభమువనిరి తహసీల్ నుండి పట్వారిగారికి రైతులసంతకములు తీసుకొనవలెనని ఆజ్ఞఅయినది కరణంగారిచుండి తహసీల్ ఒక రొకరాదు నామకూడ రైతుల కోరికప్రకారము తీసుకొనబడెను కాని ఆచరణకొన్నమగుటచే రైతులుఅనేకసార్లు తహసీలుకువచ్చి కొన్నియో అర్జీలుయిచ్చిరి తుట్టతుదకు రైతులసంతకములు కారిఖుతిఖ్తాలపై అనవసరమని తహసీల్ నుండి తీర్మానించబడెను.

కాబట్టి తహసీల్దారుసా॥ గారు ౨ ౧౩ అజారు సన్ ౧౩౪౯ ఫసలీ జీడికల్లు దౌరా వేంచేసినపుడు మా చెర్వుకుంటల తనక్కీజేసి మాకు కారిఖుతిఖ్తాల చూపించుటకు కరణంగారికి ఆజ్ఞయివ్వవలెనని వ్యవసాయకులు కోరిరి అయార్జీ నిరాకరించి రైతులు వేనువేను అర్జీలివ్వవలెననిరి ఆదేవిధముగా ప్రత్యేక దరఖాస్తులుయిచ్చిరి వానిపై కరణముగారిని కైఫియ్యతు అడుగగా ఒక రైతునాల్గురోజులు నీరుపారినదని యిచ్చిన అర్జీపై పొంతముకుంట నీరుపారినదనికరణముగ్రాసెను దానిపై గిర్దావరుగారిని తనక్కీజేసి రిపోర్టుయివ్వవలెనని తహసీల్దారుగారు ఆజ్ఞయిచ్చినారు గిర్దావరు కరణముగ్రాత అసత్యమని విశదపరచ లేదో తెలియదు ఆయినప్పటికీ తహసీల్దారు దానిని తృణీకరించిన వ్యవసాయకునిగరుమేమికి నాలుగునెలలనుండి దివారాత్రములు మోటలుగొట్టుచు మాపొలముల తనక్కీ సేయుడని మాకు కరణముగ్రాత తెల్పుడని రైతులు తహసీల్దారుగారితో మొరపెట్టుకొనిరి కాని లాభము కనుపించలేదు.

జీడికంటి జాతరలో బీదలకష్టాలు

తహసీల్దారుసా॥గారు ఈయూరిలో మూడురోజులు మఖాంచేసి జాతరప్రయత్నములుజేసిరి ఊరూరినుండి చర్మాగారుల వెట్టికొరకు పటేలుపట్వారీల పిలిపించి చెప్పినట్లున్నది ఇంక వాసాలు, పొయిలకట్టెలు, చాప్ప గడ్డి గ్రుడ్లు, కోళ్లు, గొఱ్ఱెలు, కుండలు, కమ్మలు, వగైరా పంపించవలెననికూడ చెప్పిరి. ప్రతిసంవత్సరము రైతుల యావద్వస్తువులు బలవంతముగా గుంజుక పెళ్లుదురు అంగవృద్ధఫలము రైతులకుచీవాట్లు తప్ప యింకేమియు దొరకదు చుట్టుప్రక్కనుండి చాలా బహుముఖ్యమగు యాత్రికులు ఒకనెలముందుగా ఏర్పాట్లుజరుగుచున్నవి పెద్దపెద్ద యుద్యోగులువత్తురట

వర్తకులకు నష్ట వివరములు

టోల్ పన్ను రెండింతలగుటచే ఫలము

[విలేఖరి]

వర్షముల లోపము

జన్గాం ౨౩-౧-౪౪

ఈతాలూకాలో ఈసంవత్సరము ౧౫ అంగుళముల వర్షముపడినది సుమారు ౨౫ అంగుళముల వర్షము కురిసెడు క్షేత్రాలూకాలో ప్రతి సంవత్సరము సుమారు ౨౫ అంగుళముల వానలు పడుచుండెను ఈసంవత్సరము మాత్రమే అనుమానము గాపడి వ్యవసాయకులకెంతయో నష్టము గల్గించెను

వర్తకము స్తంభించుట

టోల్ పన్ను ఇమ్మడి యగుటచే ధాన్యము ఎగుమతి కవర్తకము స్తంభించినది, గవర్నమెంటు బాగుచేయకుండుటచే మాలీ వాలీలకు బహుప్రయాసముగుచున్నది సాహుకార్లు కుభుగుపనులు కాని ఆదాయము సున్న గతసంవత్సరము యీ బుతువులో వందల బండ్లు ... దినమును పదిఅయిదుబండ్లువచ్చుచున్నవి.

పత్తి	౧౨౮ రూ
...	౨౨౨ రూ
వేరుశెనగ ...	౧౪ రూ

తహసీల్దారుగారి దౌరా

తహసీల్దారుసా॥ చెన్నుబస్వరావుగారు దౌరాజరుగుచున్నారు వీరి వెంటఆబ్కారీ స్పెషల్ ఆఫీసరుగారున్నారు కల్లుకేంద్రాల దాస్తి ఏర్పాటుజేసి ఆబ్కారీకి ... లు వసూల్ చేయుచున్నారు తహసీలుపనివలన తహసీలుదారుకు చాలా కష్టముఅనగా చెరువుకుంటలతనక్కీ వ్యవసాయకులవినాపములు విచారణకు తీరికతక్కువైనది

మొగిలిగిద్దలో గత్తరశాంతి

(విలేఖరి) మొగిలిగిద్ద ౨౨-౧-౪౪

భగవదనుగ్రహమువలన శీతోష్ణస్థితి చాలనెమ్మదిగానే యున్నది చుట్టుప్రక్కల గ్రామములయందు కొన్నిదినముల నుండి గత్తరవిజృంభించి పన్నెండుగురు మరణించినది ఆరోగ్యశోధకుడు (హెల్తుఇన్స్పెక్టరు) మరికొందరిని వెంబడిం చుకొని మహబూబునగరమునుండి కొన్నిదినములక్రిందట ఇచ్చటికివచ్చి జనులు మిక్కుటముగా వాడుకొను బావులయందలి నీరుచెడకుండునట్లుగా పొటాసియం పెర్మాంగనేటును కలిపియున్నారు ఇచ్చటి జనులంత నాగరికులుకానందున వీరు తమకేమో కీడుచేయుదురని యోచించి తత్తరపడిరి మరియు ఇన్స్పెక్టరుగారు ఎలుకలను పందికొక్కులను చంపుటకు కొన్ని విషపుగోలీలనుకూడ గ్రామములో పంచిపెట్టిరి వీరు తమవెంట ఫినేనోల్ కూడ తెచ్చియున్నారటగాని ఇంతవరకు వాడకున్నారు ఇప్పుడువారు వెడలిపోయియున్నారు వచ్చినతర్వాత వీరికొత్తపద్ధతులను ఆచరణమునకు తెత్తురో చూడవలెను

గ్రామస్థులప్రేమించిన వైద్యుడు

ఈగ్రామములో బ్రాహ్మణ వెంకటకృష్ణయ్య అనువారు గొప్పవైద్యులు. ఈవృత్తివీరికి వంశపరంపరగావచ్చినది వీరు వనపర్తి, గద్వాల మొదలగు గొప్పగొప్ప సంస్థానములందేగాక భాగ్యనగరమునందుకూడ చాలకాలము వైద్యముచేసి మెప్పువడసిరి బీదలపాలిటికతడు కరుణాకరుడు రోగిష్ఠులకతడుధన్వంతరి సమానుడు ఆతనితన మెచ్చదగినగుణములచే ప్రజలమనస్సు నాకర్షించినవాడై సర్వదా పరోపకారమునకై పాటుపడువాడు ఇతడెప్పుడైనను ఒంటరిగా వీధిలోంబడిపోవుట ఎవరును గాంచలేదు ఆతనిని చూచిన ప్రజలమనంబు లానందకందములగుచుండెడివి ప్రాతఃకాలమునుండి పదిగంటలవరకు ఆతని పంచరోగిష్ఠులతోను మరియు స్నేహితులతో క్రిక్కిరిసియుండెడిది మరణశయ్యపయినుండు రోగిష్ఠులకు ఆతడొసగు వనమందు ఆయుష్యంజీవకమగుచుండెడిది ఆత్మపేరు తెలియని వారు ఈమండలములోలేరు అట్టివారు ఒకవారముక్రిందట అకస్మాత్తుగా జ్వరమువచ్చి నోటిమాటనిలచి పరలోకగతుడైరని తెలుపుటకు నెంతయోచింపవలసియున్నాడ ... నారిదహనసంస్కారములకేగునపుడు గ్రామస్థులందరు వెంటడిపోవు ధన్యత గుంపుగుంపులుగా అనువదించిరి భగవంతుడతనికి శాశ్వతానంద మొసగుగాక!

హత్యలు

ఖమ్మముతాలూకాలోని బసవాపురములో చిన్ననాగడు తనపెండ్లామును చంపెను ఉస్మానాబాదుజిల్లాలోని కలంతాలూకాయందలి దగడుఅను ౧౨ఏండ్లపిల్లవానిని ఎవరో చంపి పారవేసిరి పోలీసువిచారణలుజరుగుచున్నవి

హాలీకవిదినము

ఔరంగాబాదులో ఈదినము జరుపబడునట! హాలీగారు ఉర్దూభాషలో గొప్పకవి మహమ్మదీయులజాతిని మేల్కొలిపిన కవిశేఖరుడు. ఈయుత్సవము సందర్భమున హిందూదేశములోని గొప్ప మహమ్మదీయకవుల ప్రముఖులు

క్రీ. శే. కొన్నూరు జోగారాయ దీక్షితులు

---

౧ కొన్నూరు జోగారాయ దీక్షితులు జమీందారు మక్తేదారు బంజరుదారు వగైరాగారు అమ్మపాలెం వేంసూరుపోష్టు మధిరతాలూకా వరంగల్ జిల్లా

౨ వీరు సంస్కృతమున ... ధర్మశాస్త్రమును రచించిరి యిప్పుడి అముద్రితమైయుని యింతవరకు నాకొనవలసి వచ్చినది వీరు రచించిన ... పరిశిష్టతనో పుత్రున కొన్నూరు రాజేశ్వరరావుగారు, అచ్చుకిచ్చిరి పూర్తిగాకమునుపే విధివశాత్తు వారునూ దివికేగుటలో అసంపూర్తిగో అగియున్నది

౩ వీరి రచనమును యీకాల ధర్మరాజములోనే వ్యయపడుచుట ... గ్రంథమును వ్రాయలేదు అసమాన సంస్కృతాంధ్ర వేదవేదాంగ పాండిత్యమహిమలవి జనులనుశుభ్రముగ యీ శాస్త్రము ౨౫ ౧౦॥ క్రితము వ్రాసినదైయున్నది

౪ వీరి పూర్తివంశావళికి ... శ్రీ కొ॥ రాజేశ్వరాయకవి జీవితమును వత్సత్రపతనమందు వివరింపబడియున్నది.

గోవులు చెవులు తోకలు నరికివేయుట

(ఒక విలేఖరి)

వరంగల్ జిల్లాలో ఖమ్మంమెట్టు అనేగ్రామము గొప్పదై సర్కారువారి గొప్పగొప్ప ఆఫీసులుకలిగి నాకటివిజ్ఞగా పరిణమించుచున్నది అట్టి యిచ్చట నేడు యెవరో ౨౦-౨౫ గోవులకు చెవులు తోకలు నరికిరి అవిపూర్తిగా విడిపోక కొద్దికొద్ది చర్మము ఆధారముపై వ్రేలాడుచుండుటచే అవులకు కలుగుచున్న బాధ యింతయని వ్రాయజాలను యెంత కఠినులకైనను దయరాక మానకయున్నది యిచ్చట గొప్పగొప్ప ఆఫీసర్లేకాక పోలీసులు ఖుఫియాపోలీసువారుకూడా ఉండియు, ఆనేరము యిట్టివిషయము జరిగియుండుట విచారముగా నున్నది వెంటనే పోలీసువారు దీనియందు శ్రద్ధవహించి వీరిని తునకు తగు దండన విధించకపోయిన యికముందు గోజాతి యిచ్చట వశించుటయందు అనుమానముండనేరదు

ఇంతపని గాడిదలవల్ల!

ఆత్రాఫ్ బల్దాజిల్లా నారసింగిలో చాకలివాండ్లను పెట్టిబట్టల ఉతకటమానుకొనిరట నారసింగిలో ఇండ్లవాకిండ్లవద్దలి పెట్టిగండి పేటకువెళ్లిరట చాకలివాండ్లగాడిదలుచేనులలో మేసినవని బందెలదొడ్డిలో పెట్టిరట అదికారణమట!

షాహాబాదుచాకలివాండ్లు

తాలూకుదారుగారు మదద్గారుపంపుదుమని తెలిపియు ఇంకనుపంపకుండ ఇచ్చటచాకలివాండ్లు వెట్టిచాకిరిబాధలు పడలేక హైదరాబాదుకు వచ్చినారు వీరికష్టములుతీర్చకపోయినచో, వినికినేసారి వీరుకూడ దేశాంతరమువెళ్లదలంచినారట!

ఇట్టికష్టములు ఆత్రాఫ్ బల్దా జిల్లాలో ఎక్కువగా కలుగుచుండుట విచారింపదగినసంగతి

పోలీసుఇన్స్పెక్టర్ల మహాసభ!

మెహతమీంగారిఅధ్యక్షతలో!

మహబూబునగరములో ౧౫ అజారునాడు సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టర్లుసబ్ఇన్స్పెక్టర్లు మొదలగువారి సభజరిగినది పోలీసు మొహతమిముగారు అధ్యక్షతవహించిరి చాలముఖ్యవిషయములుతీర్మానించిరట!

స్థానిక వార్తలు

పాయఖానాకై దరఖాస్తు

ఇచ్చట కట్టబడుచున్న సర్కారి పాయఖానాలు ౮ గురికి అనుకూలించునని కట్టుచున్నారు కనుక అవిచాలవనియు ౧౨ గురు కూర్చుండునని కట్టించవలసినదనియు విజ్ఞప్తికలదు

మొదట ౧౫ గురికి తగినవికట్టించ ప్రభుత్వమువారు సంకల్పించిరట! తరువాత ౧౨ గురికి తగినట్లుతవ్వించ మొదలుపెట్టిరట! తరువాత అదికూడతగ్గించి ౮గురికి తగినవికట్టించుచున్నారట!!! పాచోసిక్లకజా పల్పనై ఉన్నట్లున్నది

పేదసాదలు అవతల ఇవతల కూర్చున్నచో నేరము స్థాపించి శిక్షించెదరుకదా. ఈవిషయమున వెంటనే శ్రద్ధగొని జనులకష్టములను ప్రైవేటుకాంభవారు తొలగించవలెనని రహబరిదకన్ పత్రిక సూచించుచున్నది

సిటీ కాలేజి దినము

౨౩ అజారునాడు సాయంత్రము ౫ గంటలవేళ సిటీ కాలేజివారు నవాబ్ సర్ హైదర్ నవాజ్ జంగుగారి అధ్యక్షతనో ఏ యుత్సవము జరిపి కాలేజి ఎంకరము మనోహరముగా నలంకరింపబడియుండెను బాలభటులు బారులుదీర్చి ఆయాసలను అందు కోలాయమానముగ తమకర్తవ్యముల నెరవేర్చుచుండిరి గొప్ప అధికారులు చాలమందివచ్చిరి మిస్టర్ ఆజం ప్రిన్సిపాలుగారు వీరినాహ్వానించుచుండిరి నలుగురు పిల్లవాండ్లు సర్ అక్బర్ గారిని పుష్పమాలాలంకృతులుగాజేసిరి సర్ ఆగారు ఉపన్యసించుచు ప్రిన్సిపాలుగారియోగ్యతా విశేషములను శ్లాఘించిరి విద్యార్థులకు హిందూ మహమ్మదీయుల యైకమత్యమును బోధించిరి మ ఖు వ. ప్రభువుగారి చల్లనినీడలో హైదరాబాదు జా... (నిజాంరాష్ట్ర) జాతీయతను కూర్చుకొనవలయునని వా... బోధించిరి బహుమానము లిచ్చుటయు నాటకప్రదర్శనము తరువాతసభ ముగిసెను.

ఖుమాస్లు అనొనట్టు

లర్మలార్య!

నగరపు ఎన్నికల ఫలితము

ప్రభుత్వ నియోజిత సభ్యులు

౧౬ అజూరువాడు జరిగిన పురపాలకసంఘము యెన్నికలలో ఈక్రిందివారు జయించినారు

౧ హల్కా సుల్తాన్ బజారు శ్రీయుత బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారు, బి ఏ, ఎమ్ ఎల్ బి

౨ హల్కా సుల్తాన్ బజారు శ్రీయుత, గుండే రావు హర్కారేగారు

౩ హల్కా అప్జలుగంజు మౌ హిసాముద్దీను సా॥ మిగిలినవి ముందు తెలుపబడును

౧ హల్కా సుల్తాన్ అందరూనా మౌ, సయ్యదు అహమదు మొహిద్దీన్ సా॥ (ఉరమాబరవక్ఫ్ మీరాసంపాదకుడు)

౨ హల్కా చవాన్ అందరూనా మౌ మజహరుల్లా సా॥

౩ హల్కా సుల్తాన్ అందరూనా మౌ మజహరుల్లా సా॥

*　*　*

ప్రభుత్వము వారివలన నియమించబడవలసిన సభాసదుల జాబితా ప్రకారము ౧౩౪౮ కనుక ఈక్రిందివారు నియమింపబడినారని తెలిసినది

హిందువులు

౧ రాజాబహద్దూరు పండరీనాథరావుగారు (హైకోర్టు న్యాయమూర్తి)

౨ దివాన్ బహద్దూరు అరవముదయ్యంగారు బి ఏ బి ఎల్ (అడ్వకేట్)

౩, శ్రీనివాసరావు కోర్వాన్కరు, బారిస్టరు జాగీర్దారు కర్ణాటకులు

౪ రాజాలక్ష్మీనివాసుగారు (మార్వాడీ వర్తకులు)

౫ డాక్టరు గోరక్షకరు మహారాష్ట్రుడు

ముసల్మానులు

౬ నవాబు రహమత్ యార్ జంగు బహద్దరు (కొత్వాల్)

౭ గులాం మహమ్మదు ఖురేషి (షరీకె నాజం అబ్కారి)

౮ మౌ తురాబలీ సా॥ బాగాతు తాలూక్దారు,

౯. మౌ యూసుఫ్ అలి, నాయబు మోతమదు తామీరాతు

౧౦ మౌ జలీయార్ ఖాన్ (ప్రముఖ శాఖాధ్యక్షుడు)

ప్రత్యేక ప్రతినిధులు

౧౧ (నిమ్నజాతుల పక్షమున) శ్రీయుత అరిగె రామస్వామిగారు (బంధుడు)

౧౨ (క్రైస్తవుల పక్షమున) శ్రీయుత యస్ బి రాజా

౧౩ (పారసీల పక్షమున) మిస్టర్ వికాజీ (పూర్వ పురపాలక సంఘపు ఆసెసరు)

ఎస్టేట్లు తరపు ప్రతినిధులు

౧, (మహారాజాగారి ఎస్టేటు) శ్రీయుత గుండేరావుగారు (మోతమదు)

౨ (సాలార్జంగు ఎస్టేటు) మౌ, హాదీ సా॥

౩ (పాయగాల పక్షమున మిస్టర్ దాదాపూర్జీగారు

౪ („) మౌ అబ్దుల్ అజీజ్ సా॥

౫ („) నవాబు నిగాయార్జంగు బహదురుగారు

అభ్యర్థుల కాహ్వానము

ఎన్నికలలో గెలచినవారును ఓడినవారును అగు అభ్యర్థులను ౨౯ అజూరునాడు పిలిపించిరి, తమతమవారులో ౧౬ అజూరునాడు గం॥ ౧౨॥ కుండెను ఉద్యోగస్థులగు వోటర్లలోట్లు అప్పుడు ఎంచెదరట'

ప్రకటనము

అభ్యర్థుల ముఖ్య ఫలితములు (ఎవరు ఎవ్వరు ఎన్నుకొనబడినది) ప్రభుత్వమువారు ౨౬ లేక ౨౭ అజూరు నాడు ప్రకటించెదరు.

ఉస్మానియా పట్టభద్రులు

సీరిపక్షమున పురపాలకసంఘమునకై ఒకసభ్యుని ఎన్నుకొనుటకై రాబోవు ౧౩౦౪ తారీఖు ఏర్పడినది ఈ ఎన్నికలు ఆనాడు ఉదయము ౯ గం నుండి సాయం ౪ గం. వరకు టౌనుహాలులో జరుగును.

తెలిసిన తహసిల్దారు కావలెను

సుల్తానాబాదు తహసీలుదారు ఇబ్రాహీం అలీ సా॥ కు తబాదలా అయియుండెను కదా కరీంనగరము జిల్లాలో ఆసంవత్సరము అసిలి బాగు తేమక్షమక సంగతుల బాగుగా తెలిసినవారు ఇచ్చుటకు [illegible] సంకల్పముతో [illegible]యబడినది

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము

రాకపోకల యేర్పాట్లు

ప్రభుత్వ ప్రముఖశాఖవారు యీక్రింది ప్రకటనమును పంపినారు —

అధికారులు ఉద్యోగులు, విద్యార్థులు విశ్వవిద్యాలయమునకు పోవుటకును తిరిగివచ్చుటకును ఇప్పుడున్న వానికంటె మంచి ఏర్పాటులు చేయబడుచున్నవి. అందుకొరకై పడికివచ్చునట్టి ఒక సువిధముగు కార్యక్రమపట్టిక సిద్ధము చేయుట అవసరమైనది ఆట్టిది సిద్ధమగువరకు యీ కార్యక్రమము ననుసరించియు రైలుబండ్లు మోటారుబస్సుల వచ్చుచు పోవుచుండునట్లు యీసందర్భమున కిరాయత గ్గించుటకును ఆలోచనలు జరుగుచున్నవి ఇప్పుడు కట్టబడుచున్న వసతిగృహములపని పూర్తియగు వరకు విద్యార్థులను తాత్కాలిక వసతులలోను తేరాలలోను ఉంచుటకై ఏర్పాటుచేయబడుచున్నవి

ఉస్మానియా పట్టభద్రుల మహాసభ

ఈ మహాసభ కార్యముల నిర్వహించుటలో తోడ్పడుటకై యువకులు కావలసియున్నారు కనుక ఆట్టివారు ౨౩ అజూరు ౧౩౪౮ వరకు తమ దరఖాస్తులను మహమ్మదు గౌసు సా॥ (కౌన్సిలరు కార్యదర్శి) గారివద్దకు పంపుకొనవలెనని వదని ప్రకటింపబడినది

ఈ మహాసభను ౧ దేవాడు మహారాజా బహదరు ప్రధానమంత్రిగారు ప్రారంభించెదరు

మనటపాశాఖ

౧౩౪౭ ఫ నివేదిక

ఈనివేదిక ౧౩౪౩ ఫ ఆయిపోకముందే వెలువడినది

నివేదిక సంవత్సరము చివరవరకు టపాపేరస్థాలో ఉండిన ఉద్యోగస్థులసంఖ్య ౨౪౩౦ టపాఖానాలసంఖ్య ౩౯౪ …. సేవింగ్సు బ్యాంకుశాఖలో ౬౬ లక్షల ౧౧ వేల ౯౪౦ రూపాయల ౨ అణాలు నిలువయుండెను

సంవత్సరములో మొత్తముమీద ౨౨ సంస్కరణములు జరిగినవి. వానిలో కొన్ని ముఖ్యమైనవి

ఇంగ్లీషు యిలాకా టపాఖానాలలో శనివారమునాడు సగము దినము సెలవిచ్చినట్లు, మనరాష్ట్రమున గురువారమునాడు సగము దినము సెలవుయివ్వబడినది ఈఏర్పాటు ప్రతిసంవత్సరము జరుగుచున్న టపా ఉద్యోగుల కౌన్సిలర్సులో అంగీకరింప బడినపరి తీర్మానములలో నొకదాని ననుసరించి చేయబడినది

ఇంగ్లీషు యిలాకాకు పోవునట్లు అచటినుండి వచ్చునట్టి ఉత్తరములు మొదలగు వానిపైన ఛార్జిచేయుటలేదు చేసినచో ౨ లక్షల ౫౦ వేల ఆదాయము హెచ్చుగావచ్చియుండును

ఉద్యోగము పొడిగించుట

అబ్కారీ నాజము భరూచాగారి ఉద్యోగము ౧ దై ౧౩౪౪ నుండి మరియొక సంవత్సరము వరకు పెంపు చేయబడినది

ప్లేగు ప్రకటనము

స్పెషలు ఆఫీసరుగారు ౨౨ అజూరునాడు ఇట్లు ప్రకటించిరి.

వైద్యశాలలో నున్నరోగులు	౧౪
టీకాలు వేయబడినవారు	౫౭౨౯
పరిశుభ్రపరచబడినయిండ్లు	౧౪౪౬౭
క్యాంపులలో నున్న జనులు	౧౬౯౪

౨౩ అజూరునాటి వివరములు

చందాయనుగుట్ట	వ్యా.౧
భోలక్ పురము	„ ౧
కాచిగూడెము	„ ౧ మర.౧

మొత్తము వ్యా.౩ మర.౧

హైదరాబాదు స్త్రీలసభ

౭వ సమావేశము

ఈసభ ౨ నవంబరువాడు గం ౨.౩౫ కు రెసిడెన్సీభవనమున, గౌ రెసిడెంటుగారి సతీమణి అధ్యక్షతతో జరుగును కురాను పఠనముతోను, సంగీతముతోను సభ ప్రారంభమగును అధ్యక్షోపన్యాసము తరువాత ౧౯౩౪ సం॥ కార్యనివేదిక చదువబడును తీర్మానములు చర్చజరుగును. ౧౯౩౪ డిసెంబరులో కరాచినగరమున జరుగనున్న అఖిలభారతమ హిళామహాసభకు ప్రతినిధులు ఎన్నుకొనబడెదరు అధ్యక్షురాలికి కృతజ్ఞత వెల్లడింపబడవలెనని సభ సమాప్తమగును తుదను జాతీయగీతము పాడెదరు తీర్మానవిషయములు —

౧ ప్రభుత్వమువారును పురపాలకసంఘమువారును స్త్రీవిద్యాభివృద్ధికి ఎక్కువగా కృషిసల్పవలయును

(అ) విద్యాభివృద్ధికి సౌకర్యములగూర్చుట

(ఆ) లలితకళలు, [illegible]

౨ పేద స్త్రీలకు జీవనోపాయము కల్పించుటకై గృహపరిశ్రమల స్థాపించి, నర్సులుగాను స్త్రీని పర్యవేక్షకురాలుగా ఏర్పాటు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించుట.

౩ నిజాంరాష్ట్రములోని గ్రామీణ స్త్రీలనుగూర్చి [illegible]

(అ) [illegible] ఉచిత పాఠశాలలు, పఠనాలయములు, గ్రంథాలయములు స్థాపించి వానిని పోషించుట

(ఆ) స్త్రీల [illegible] విద్యాభివృద్ధి చేయవలెను [illegible] ప్రార్థించుట

౪ గ్రామ [illegible] తోడ్పడవలెనట

౫ పసిపిల్లల వివాహములకై నిర్ణయింపబడిన ప్రభుత్వమువారికి కృతజ్ఞత చెప్పుచు, [illegible] స్త్రీలకు వివాహార్హ వయస్సును [illegible] హెచ్చుగానున్నందున ఈక్రిందివిధారసులు చేయుచున్నారు

(అ) ఇట్టిలోపములను జాగ్రత్తతో కనిపెట్టుటకును, ఈవిషయమున నొకమంచిసలహా విధానము తయారుచేయుటకు నొక కమటీ ఏర్పరచుట,

(ఆ) పసుపుపెండ్లి నశింపజేయుటకు శాసనమొకటి చేసి, తగినశిక్షలు విధించుట

(ఇ) ఇట్టి విషయములను విచారణజరుపుట

౬ హిందూదేశపు స్త్రీలకు న్యాయశాస్త్ర సంబంధములగు ఇబ్బందులను తొలగించుటకు యత్నించుచున్న ప్రయత్నములను అభినందించుచు అవశ్యమైన ప్రజాభిప్రాయమును బలపరచుటకు తగినప్రచారము సల్పుట

౭ భిక్షావృత్తి నిరసనమును ప్రోత్సహించుచు,

(అ) సికింద్రాబాదు కిం[illegible] చేసిన ఏర్పాటులను ప్రశంసించుట

(ఆ) భిక్షావృత్తిని శిక్షింపజేయుటకును, పేదవారికి పనులుగల్పించుటకును,

(ఇ) వికలాంగులకు ఆశ్రమములు ఏర్పాటుచేయుటకును ప్రార్థించుట

స్టేషనరీ నివేదిక ౧౩౪౨ ఫ.

సర్కారు స్టేషనరి (కాగితములు మొదలగు వస్తువుల విక్రయశాల) నివేదిక ౧౩౪౨ ఫసలీది వెలువడినది నివేదికసంవత్సరములో సర్కారు మహాకమాలకు సప్లయి చేసిన కాగితములు మొదలగు వస్తువులవెల ౪ లక్షల ౯౪ వేల ౫౯౭ రూపాయలు దీనిపైనగల లాభము నూటికి ౬౧౦ చొప్పున ౩౦ వేల ౨౩౬ రూపాయలు కనుపడెను ఖర్చులు ౩౨ వేల ఆయినందున రెండువేల రూపాయలు ఈవిధముగా నివేదిక సంవత్సరములో తగిలిననష్టము ౧౨౩౦౨ ఈనష్టము నిశ్శబ్దముగా తగ్గుచున్నందున, విక్రయము తగ్గినందున తగిలినది

ఇతర ఏర్పాటులు మొదలగునవి నివేదికలో కానవచ్చుచున్నవి, కొన్ని సంస్థానములు కూడ జరిగినవి ముందింకను మితవ్యయపద్ధతి జరుగునట.

ఈ కార్యమును నడిపినవారు శ్రీయుతపిళ్లేగారు, వారియోగ్యత ప్రభుత్వము వారివలన ప్రశంసింపబడినది

రాకపోకలు

శ్రీ ప్రధానమంత్రిగారిపోక

శ్రీవారు మౌలాలిగుట్టపైకి ౨౧ అజూరునాడు వెళ్లిరి.

కేఫ్ ఆఫ్ స్టాఫు అగు కర్నలు లేమ ప్రశమసైన్యశాఖ ఖాసీవనుండియు, మిస్టరు మేక్ న్జి ఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయపు ప్రొఫెసరు మహాజ్జైలరుగారును వంశీరుజంగు గారును బొంబాయినుండియు తిరిగివచ్చిరి

సంస్థాన వార్తలు

"జార్జి"గారికి గ్వాలియరు సింహాసనము

"జార్జి"గ్వాలియరు సంస్థానమునకు రాజుగా కొద్దిరోజులలో అభిషిక్తులు కాగలరు. కొద్దిరోజులలో వారికి మైనారిటీ ౧౮ యేండ్లవయస్సు పరిపూర్తియగును. వీరు గ్వాలియరు మహారాజుగారి కుమారులు. వీరు ప్రపంచమందలి ధనికులలో రెండవస్థానమునకు అర్హులు. వారినగలే ఇంగ్లీషునాణ్యెములలో ౪౦౦౦౦౦౦ పౌనుల విలువ చేయును,

ఈసంస్థానమునుయిదివరకు పాలించియుండిన మహారాజాగారు ౧నగా "జార్జి"గారితండ్రి గత యిరోపామహాసంగ్రామములో బ్రిటిషువారి సేనలో పనిచేసియుండిరి. ఆయుద్ధసమయములో తనకు పుట్టిన శిశువునే కీ. శే. మహారాజాగారు జార్జియని పేరుపెట్టినారు. నేను బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు సార్వభౌముడగు జార్జిచక్రవర్తిగారియెడ వారికిగల విశ్వాసముచే వారట్లు చేసిరని లండనులో సండే యెక్స్‌ప్రెసు పత్రికలో ప్రకటింపబడినవి. అదేవిశ్వాసమువల్ల గతమహారాజు మరియొకబిడ్డకు మేరీయని పేరిపెట్టిరి.

అంతేగాక బ్రిటిషువారుతప్ప తనబిడ్డలకు విద్యనేర్పుటకు మరియెవరుగాని పనికిరారని బ్రిటిషువారికే ఒప్పించిరి.

గ్వాలియరు సంస్థానము మొదటితరగతిది దీనికి ౨౧తోపుల గౌరవమున్నది. ఈసంస్థానమునకు మరణదండన విధించు అధికారము కూడ గలదు.

ఈసంస్థానము అనేక గొప్ప పరిశ్రమలతో కళకళలాడుచుండును. వీటిని పూర్వదారులు చక్కగా అభివృద్ధినొందించుటచేతనే అదియిపుడు అంత ధనవంతమైనది.

కొన్ని సంస్థానముల నిప్పుపెట్టెల నిషేధము

మఘువ నిజాంప్రభుత్వవార్తాలయమునుండి యిట్లుతె లుపబడుచున్నది,—

ఇదివరకు ౧౯౪౦ ౧౩౪౪ ఫసలీవాడు జారీచేయబడిన నోటిఫికేషన్ ద్వారా కొన్ని సంస్థానములనుండి మఘువ నిజాంరాష్ట్రములోనికి అగ్గిపెట్టెలదిగుమతి నిషేధింపబడినట్లు తెలుపబడియుండెనుగదా ఖపుడుఅట్టి సంస్థానముల గొండాలు, పాలాముర్రు సంస్థానములపేరు తొలగింపబడవలెను ఈరెండుసంస్థానములనుండి రాష్ట్రములోనికిదిగుమతిచేయబడు బ్రాండ్లోని అగ్గిపెట్టెలు నిబంధనల ప్రకారము చూడబడును

గుఱ్ఱము మోటారుకిందపడుట

షంషేర్జంగుగారి మోటరు సికింద్రాబాదు పోవుచుండగా మహబూబ్నగర్ వాడిలో ఒకగుఱ్ఱమువచ్చి అకస్మాత్తుగాకను గుఱ్ఱము తెంటనే మోటారుక్రిందపడి చచ్చెను.

అజ్మీరు స్పెషలురైలు

ఎట్లో కష్టములుపడి తుదకు ప్రయాణికులు మరల రైలులో హైదరాబాదుచేరిరి వీరికికలిగిన నష్టమును తానిచ్చెదననికంట్రాక్టరు ఒప్పుకొనెనట!

శరణప్ప అభియోగము

పీదరులో మిర్జా ఫరమతుల్లా బేగుగారి న్యాయస్థానమున ౧౫,౧౬,౧౭,౧౯ ౨౦,౨౨ అజూరులలో విచారణ జరిగినది, పోలీసుపక్షమున అస్కారీహుసేన్ బారిస్టరు గారును, నిందితులపక్షమున బొంబాయిబారిస్టరు అజాదు హనుమంతరావువకీలుగారు పనిచేసిరి మొత్తము ౫౯ వందిసాక్షులలో ౪౨ వాఙ్మూలములు వ్రాసుకొని జరహాచేయబడినది తక్కినవారి వాఙ్మూలములు ౨౩ నుండి జరుగనున్నవి

ఒకసాక్షి వాఙ్మూలమును గురించి హైకోర్టులో నిగరానిజరిగినది ౨౪ అజారువాడు హైకోర్టులో వాదము జరిగినది

హెడ్జాజుయాత్రికులకు హెచ్చరిక

ప్రభుత్వవార్తాలయమునుండి యిట్లుప్రకటింప బడుచున్నది,—

ఈక్రిందిస్టీమరులు బొంబాయినుండి క్రిందచెప్పబడినతేదులలో బయలుదేరునను మెసర్సులుర్నుమహరిసన్ రెండు కోవారు తెల్పినారు

౧. „అల్వీ” కరాచిగుండా జెడ్డాకు౧౯౩౪ నవంబరు౧౬ నాడు
౨ „ జహాగీర్” „ „ ౨౯ „
౩ „ఇస్లామి” „ ౧౯౩౪ డిసంబరు ౧౭ ,

కడపటిస్టీమరు ౧౯౩౫ జనవరి ౨౪ వ తేదినేను గాకె డామప్రయాణమగును, ఇతరస్టీమర్లు ఫిబ్రవరి ఆకరువరకుఅప్పుడప్పుడు పోవుచు నేయుండును.

సప్తాహ మహోత్సవము

[విలేఖరి]

ఖానాపురము, ౧౫-౧-౧౩౪౪

ఖానాపురము యీనిజాంరాష్ట్రమందలి పాయిగాయిలాకాలోచేరినయెల్లడప తాలూకాలోనిది ఇక్కడ ౨౯ అజారు ౧౩౪౪ మొదలుకొని౫ ది ౧౩౪౪ వరకు కీర్తిశేషులగు డాక్టరుటి రాజగోపాలవర్మగారిజ్ఞాపకార్థమై మహావైభవముతో సప్తాహమహోత్సవముజరుగనున్నది దీనికార్యభారమును, కీ॥శే॥ డాక్టరుగారిసోదరులగు టి ధనుష్కోటివర్మగారువహించియున్నారు యీమహోత్సవము కీర్తిశేషులజ్ఞాపకార్థము ఖానాపురమందుకట్టబడిన శ్రీగోపాలధన్వంతరిమందిరమునందు మహావైభవముతోజరుగును

హైద్రాబాదు స్త్రీలమహాసభ

౨ నవంబరు శుక్రవారము నాడుజరుగుయీసభరెడ్డి హాస్టెలుభవనములోఆగునని ప్రకటింపబడెను కాని అస్థలము మార్చి బషీరుబాగులో జరుపుటకునిశ్చయింపబడినది,

—:—

సహకారదినము

౨౯ అజారునాడు ఈయుత్సవము నవాబ్ రయాస్జంగు బహదరుగారి అధ్యక్షతతో జరుపబడును. ఆనాడు సగముదినము సెలవులుయియ్యబడును. జిల్లాలలోకూడ ఇట్లే సెలవిచ్చుచున్నారని తెలియుచున్నది.

హైద్రాబాదు ఆర్థికసంఘము

మనరాష్ట్రములోని ఆర్థికపరిస్థితులను విచారించుటకై ౨౩ అక్టోబరువాడు కోఆపరేటివ్ యూనియనువారు యొక్క సభ సమావేశపరచిరి ఈసంఘము స్థాపింపబడినది దీని కార్యనిర్వాహకవర్గము క్రిందివారు కలరు

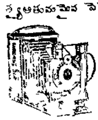
౧. నవాబు సర్ హైదరునవాజుజంగు అధ్యక్షుడు
౨. మిస్టరు సయ్యదుమహమ్మదు అజంసా॥ ఉపాధ్యక్షుడు
౩ యస్ యం. నవాబ్ కార్యదర్శి
౪. సయ్యదు అక్బరుసా॥
౫ ప్రొ హబీబుర్రహిమాన్సా॥ } సభ్యులు
౬ ఎం ఏ నవాబుసా॥ }
౭ అహమదు మొయినుద్దీన్సా॥ }
౮ ఎ ఎము ఖుర్షీదుసా॥ }

—

మొఈనుద్దౌలా క్రికెటు పోటీ

దీని తారీఖులను మార్చుటకు కొందరుయత్నించి ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల జరిపిరి కాని అట్టిమార్పులు జరుగలేదు ఎప్పటితారీకులేనిలిచియున్నవి

స్వీకరణమైన పెట్టెకెమిరా రూ ౨-౧-౨-౦ లకుమాత్రమే.

ఇప్పుడు అమ్మబడుచుండు కెమిరాలన్నిటిని పోటీచేయుగల క్రొత్త కెమిరా, ఫోటోగ్రాఫు విద్యనుత్యరలో నేర్వగోరువారికి మంచిసమయము. ఒకడజనుప్రింటింగు పేపర్లు, ౪ ఫిలిముయక్స్పోజర్లు, దిట్టమైన లెన్సు డెవలప్ చేయు రసాయన వస్తువులు మొదలగు సంపూర్ణ పరికరములతో సహా ఖరీదు వెల రూ ౨-౧-౨-౦ లు టపా, ప్యాకింగుచార్జీలులేవు. ఒక్కసారి ౩ టిని తెప్పించుకొనువారికి టపాఛార్జిలేదు. మీపత్రికలుగని కోరవలెను భారత్ యూనియన్ ట్రేడింగ్ అండుకో, పోష్టుబాక్సు ౧౦ ౨౩౯౪, కలకత్తా

గోలకొండ పత్రిక

శ్రీభావనామ సం॥ అశ్వయుజ బ॥ ౧౦

గురువారము

ప్రశంసనీయమైన ఆచారము

మనపురపాలకసంఘములో క్రొత్త చట్టము ప్రకారము నిమ్నజాతుల ప్రతినిధికిగానుఒకస్థానము ప్రత్యేకించబడినది. ఈస్థానముఎన్నికలచేగాక, ప్రభుత్వమువారు నియోజించుటచే భర్తీ చేయబడవలసిన స్థానములలో నొకటి. ఆ స్థానమునకు యిపుడు శ్రీయుత అరిగె రామస్వామిగారిని ప్రభుత్వమువారు నియోజించుట సంతోషకరమైన విషయము. ఏలలన, శ్రీయుత రామస్వామిగారి ప్రాతినిధ్యము కేవలము ప్రభుత్వనియోగమేగాదు, అదివాస్తవముగా నిమ్నజాతుల వారిచే యెన్నికయే యని చెప్పవలసియున్నది. ఈ నియోగమునకు ముందు ప్రభుత్వమువారు ఈ నగరమునందలి నిమ్నజాతివారిలో ఎక్కువమంది ఆమోదించు ముగ్గురిపేర్లను సూచించ వలసినదిగ కోరియుండిరి. ఆదేప్రకారము నిమ్నజాతికి చెందిన పౌరులు తమకు ఎవరెవరియందు విశ్వాసముగలదో అట్టిముగ్గురిపేర్లను తెలియచేసిరి. ఆ ముగ్గురిలోను శ్రీయుత రామస్వామిగారికి తక్కిన యిద్దరికంటె ఎన్నియోఎక్కువ ఓట్లువచ్చెను. ఇప్పుడు ఈయెక్కువ వోట్లువచ్చిన శ్రీయుత రామస్వామిగారే ప్రభుత్వమువారిచేగూడ నంగీకరింపబడినారు.

ప్రభుత్వ నియోగము అనినప్పుడు, ప్రభుత్వమువారు తమకుతోచిన ఎవరినేని నిమ్న జాతులకు ప్రతినిధిగ నియోగించుటకు అధికారముగలదు. నిమ్నజాతులవారిచే యెన్నుకొనబడినవారినే, అందులోను అత్యధిక సంఖ్యాకుల వోట్లుపొందినవారినే నియోజించవలెనను నిర్బంధము ప్రభుత్వమునకు లేదు. అట్లయ్యును, వారు అత్యధికసంఖ్యాకులవిశ్వాసమునకు పాత్రుడైనవానినే నియోజించుట ప్రభుత్వమువారి ఔదార్యగుణమునకు లక్షణమేగాని వేరుగాదు. స్పష్టముగద్భుతముచేయుటకుఅధికసంఖ్యాక ప్రజల అభిప్రాయమును దయాలయులగు మన ప్రభుత్వము వారుతిరస్కరించువారు కారు అనుటకు యిదియొక నిదర్శనము. మనబాడఁటీయ శాఖామంత్రివర్యులు ఈ చెప్పబడిన ఏర్పాటుచే దివ్యమైన ఆచారమును స్థాపించినారు మందుగూడ ఇది భగ్నము కాకుండ సంరక్షింపబడగలదని మేము ఆశించుచున్నాము.

వెట్టి చాకిరి

షాహాబాదు చాకలివాండ్రు సర్కారీ ఉద్యోగస్థులగు తహాసీల్దారు, పేష్కారు, మున్షీలు మొదలగువారలు తమనుండి నిర్బంధముగా వెట్టి చాకిరి తీసుకొనుచున్న విషయములో సర్ఫేఖాస్ స్పెషలుఆఫీసరగు రాజాబహాదర్ వెంకటరామారెడ్డి, ఒ. బి. ఇ. గారివద్ద మొఱపెట్టుకొని యుండిరిగదా! రాజాబహాదరుగారు విచారణ జరుపుటకై తాలూకాదారికి వ్రాయగా తాలూకాదారు తహసీల్దారుకే వ్రాసిరట. చాకలివాండ్రు మొదట భయపడినట్లే, దానివల్లపరిస్థితులుమారవాయెను. అంతట చాకలివాండ్రు తిరిగి తాలూకాదారిగారివద్ద మొఱపెట్టుకొనగా యిప్పుడు విచారణ సల్పుటకు గాను మదద్గారుమాలుకు ఆజ్ఞ ఈయబడినది. ఈ ప్రకారముగా యింక యెందరు వెట్టిబాధను సహించుచున్నారో. సాధారణముగా వీరందరు దరిద్రులును, విద్యావిహీనులునగుటచే వెంటనే కేంద్రాధికారులవద్దకు పోయి మొఱపెట్టుకొన శక్తిలేనివారు. కాబట్టి ఉన్నతాధికారులకు మొఱలురానంతమాత్రమున ఎక్కడను వెట్టిలేదని తలచరాదు. ఎంతోవిపరీతమైన బాధమైనప్పుడు గాని యీదరిద్రులు కదలలేరు. కాబట్టి అధికారులు తమప్రభువరేణ్యునికి ప్రియులైన వీరిబాధలను నివారించువిషయమున తామే ముందంజ వేయవలెను. క్రిందిఅధికారులు ప్రభువరేణ్యుని ఆజ్ఞలను సరిగా నెరవేర్చుచున్నారోలేదో చురుకుగా విచారించుచుండవలెను. ఇట్లు ఉన్నతాధికారుల నిగరానియున్ననేగాని చిరకాలాగతమైన వెట్టిదురాచారమును మాన్పసాధ్యముకాదు.

కాంగ్రెసు అధ్యక్షునివద్దకు సంస్థానముల రాయభారము

బొంబాయి, అక్టోబరు ౨౬ —

వివిధభారత సంస్థానముల కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు ౧౪ గురు శ్రీ నాసురను గారినాయకత్వమునకేను కాంగ్రెసుఅధ్యక్షులగు బాబురాజేంద్రప్రసాదు గారివద్దకు రాయబారముగావచ్చి యిటీవలకొందరు కాంగ్రెసు నాయకులుబాధ్యతగలవారు ప్రకటించిన ప్రకటనలుతమకు కష్టములు కలిగించుచున్నవనియు కాంగ్రెసుదేశీయసంస్థాన ప్రజలసహాయమునకు రాలజాలుటలేదనియు, దేశీయసంస్థానములందు కాంగ్రెసుసంఘములను స్థాపించుటగూడ తలపెట్టలేదనియు యీ ప్రకటనలవలన అర్థమగుచున్నదనియు, తమవాంఛకు సంస్థానప్రభుత్వమువారు కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులను చేర్పించుటగూడ నిరాకరించివిడదియువారు అధ్యక్షునకువిన్నవించిరి

అధ్యక్షులువారివిన్నపమును శాంతముగ నాలకించి కాంగ్రెసు నిబంధనలచెప్పుటకు సంస్థానములలో కాంగ్రెసుసంఘము ఉండరాదని విధింపబడలేదనియు గాంధిగారితో నాలోచించి తగినసహాయము చేయుదుమని చెప్పిరి

సంస్థాన సమస్యపై కాంగ్రెసువైఖరి

బొంబాయి అక్టోబరు ౨౭

సంస్థానప్రజల సమస్యవిషయమున గాంధియున్నగు కాంగ్రెసు సభ్యులతో కూడి కొసంఘమునుగ నియమించిరి సంస్థానములవిషయమై కలకత్తా కాంగ్రెసు మహాసభలో సమాలోచింపబడు తీర్మానము ఆచరణయోగ్యముండునని మహాత్ముడు స్పష్టపరచెను మహాత్ముడు తయారుచేసిన చిత్తుతీర్మానము ఈక్రిందివిధముగ నున్నది —

సంస్థాన వ్యవహారముల విషయమై కాంగ్రెసు వైఖరిని స్పష్టపరచవలెనని పలువురు కోరినందున ఈక్రిందిరీతిగా నిశ్చయించనైనది

సంస్థానములలోని పరిపాలనా విధానమున కాంగ్రెసు జోక్యమును కలిగించుకొనదు. భారతదేశమంతయు చిన్న చిన్నభాగములుగా విభజింపబడి, పలువురి పరిపాలనక్రింద యున్నను దేశమంతయు ఒక్కటేయని కాంగ్రెసు భావించుచుండును సంస్థానాధిపతులు తదితరప్రాంతములలోని భారతీయులను విదేశీయులుగా పరిగణించుట కాంగ్రెసునకు విచారకరము. సంస్థానాధిపతులు తమ సంస్థానములలోని ప్రజలకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసంగవలెనని కాంగ్రెసు ఇదివరకుజరిగిన మహాసభలో విన్నవించినరీతిగా యీసభలోగూడ విన్నవించుచున్నారు ''

సంస్థానప్రజలు తమ స్వాతంత్ర్యమునకై చేయుచున్న కృషికి ప్రోత్సాహమొసంగి వీరిపరిశ్రమలను కాంగ్రెసుమహాసభ కొనియాడుచున్నది

ప్రతినిధులను కాంగ్రెసువారు ఆమోదింపవలెనని, సమస్త ప్రతినిధులతో, సంప్రదించి, ఆ సంఘమువారు తయారుచేసిన రిపోర్టును అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభలో విమర్శించెదరనియు మహాత్ముడు తెలిపెను.

గాంధిమహాత్ముని పరసాలు

గాంధిమహాత్ముడు అక్టోబరు ౨౯వ తేదినాడు బొంబాయి వదలివార్ధాపురమునకు చనుటకు బయలుదేరిరి బాబురాజేంద్రప్రసాదుగారు మహాత్ముని పాదములంటిరి మహాత్ముడు ఆశీర్వదించెను ఆరోజు మహాత్ముడు మహాసంతోషముతో నుండెను ఒకబాలునితలపైనుండు టోపీనియాయన తీసి వల్లభాయిగారిపటేలతలపైపెట్టిరి అందరు నవ్విరి అందరును గాంధీగారికి ప్రణమిల్లి యందరికు ప్రాశంసలమధ్య మహాత్ముడు అబ్దుల్ గఫూరునగరమునకు, అందుతోటి కాంగ్రెసును విడెను

క్రొత్తకాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీ

కాంగ్రెసుయొక్క క్రొత్తవిధానముప్రకారము రాజేంద్రబాబుగారు క్రిందివారినివర్కింగుకమిటీసభ్యులనుగ ఎన్నుకొనిరి

అధ్యక్షుడు బాబురాజేంద్రప్రసాదుగారు, జనరల్ సెక్రటరీలు పండితజవహరలాలునెహ్రూ, డాక్టర్ సయ్యద్ మహమూద్, ఆచార్యకృపాలినిగారు కోశాధిపతి సేట్ జమ్నాలాల్ బజాజ్ గారు, సర్దార్ వల్లభాయిపటేల్ ఖాన్ అబ్దుల్ గఫర్ ఖాన్, శ్రీమతిసరోజినినాయుడు, సర్దారుసర్దుల్ సింగు, డాక్టర్ అన్సారీ మౌలానా అబ్దుల్ కలాం ఆజద్, రాజగోపాలాచారి, గంగాధరరావుదేశ్‌పాండే, డాక్టర్ పట్టాభిసీతారామయ్య, జయరాం దాసుదౌలత్ రాం — వీరలుసభ్యులు పండితజవహర్లాలు నెహ్రూగారులేనప్పుడు కె యస్ నారిమన్ గారు వారిబదులు పనిచేసెదరు రాజేంద్రబాబుగారుఅలిండియాకాంగ్రెసు కమిటీని పొట్నాకుమార్చుటకు నిశ్చయించిరి

కాంగ్రెసునగరులో కార్మికుల ఘోష

అక్టోబరు ౨౭వతేదినాడు కాంగ్రెసునగరులో ఉదయము గం॥ ౧౧ కు అఖిలభారతట్రేడుయూనియనుకాంగ్రెసు పక్షమున కార్మికులుకాంగ్రెసుఅధ్యక్షుని సముఖమునకు ఎఱ్ఱజెండాలతోను వారిఘోషలతోను ప్రవేశించిరి వారినాయకులు ఉపన్యాసములనిచ్చిరి రాజేంద్రప్రసాదుగారు ఆహ్వానింపబడి అటకువచ్చియుండిరి

అక్టోబరు ౨౮

అజ్మీరులో కాంగ్రెసువారి ఎన్నికలనుగూర్చినతగవుసందర్భమును యీరోజామరలవాలంటీర్లు గాంధిగారి బసయెదుట సత్యాగ్రహము చేసిరి గాంధిగారువారివాదమును నెమ్మదిగావినిపరిష్కరించుటకు ఒకకమిటీ నేర్పరుతునని సూచించగా వారు సత్యాగ్రహముమానిరి తర్వాత వర్కింగుకమిటీవారు ఒకవిచారణకమిటీ నేర్పరచిరి

రాజేంద్రబాబుగారిక ఉబ్బసము

రాజేంద్రబాబుగారికి అక్టోబరు ౨౭వ తేది ఉబ్బసముజ్వరమురాగా ౨౮వ తేది డాక్టరుపరీక్షించి రెండురోజులుసంపూర్ణవిశ్రాంతియవసరమనిరి అందువల్లనారుముందనుకొనినప్రకారముగా కాంగ్రెసుఎన్నికల ప్రచారమున కైఢిల్లీ మొదలగుచోట్లకుపోవుటమానివలసివచ్చినది తేదిపొట్నాకుపోయిరి

కాంగ్రెసుఆహ్వానసంఘమువారు అప్పుడే కాంగ్రెసు నగరమును పడగొట్టుట ప్రారంభించిరి. ౧౨౦ అడుగుల యెత్తుగలజాతీయపతాకమును బొంబాయికాంగ్రెసుమహాసభ జాపకార్థమై శాశ్వతముగ నుండుటకై ప్రదర్శ సంఘమువారి అనుమతినికోరిరి అదిమోదకున్నదోలేదో మూడవలెను

మహాత్ముడు అంగీకరించినసూచనలే గెల్చుట

ప్రతికూలమైనవి ఓడుట

కాంగ్రెసు మహాసభ సమాప్తి

అక్టోబరు ౨౭

భారతదేశీయ మహాసభలో నిన్న రాత్రి పండితమాలవ్యా గారి సవరణ (సాంఘిక పరిష్కారమును నిరాకరింపరాదను నది) ౮ గంటలసేపు చర్చజరిగినపిమ్మట అత్యధికసంఖ్య ఓట్ల చేఓడిపోయినది. అన్ని సవరణలు ఓడిపోయినపిమ్మట పార్లమెంటరీబోర్డు, నిర్మాణ కార్యక్రమము, సాంఘికపరిష్కారము మున్నగు వాటినిగూర్చి డా॥ అన్సారిగారు ప్రతిపాదించిన మొదటి తీర్మానము అత్యధికసంఖ్య వోట్లచేనామోదించ బడెను.

సోషలిస్టుల సవరణ

నరేంద్రదేవుగారి సోషలిస్టుసవరణ ముఖ్యమయినది గుటచేతను అందు మాలవ్యా సవరణాంశము గూడ యిమిడి యుండినందునను, ముందుగ అదిఓటునకు పెట్టబడెను. అధిక సంఖ్య వోట్లతో వోడిపోయెను. మార్ధవులు చెలరేగెను కొందరు ఓట్లులెక్కింపగోరగా ప్రతికూలురసంఖ్య అధికమని స్పష్టముగ తెలియుచుండగ లెక్కింప నవసరములేదని అధ్యక్షుడనెను సామ్యవాదుల కార్యక్రమమును సూచించు సవరణ గూడ నిస్సందేహముగ వోడిపోయెను

అంతట నరేంద్రదేవుగారు పార్లమెంటరీ బోర్డువిధానమును తీసివేయవలెననిరి లాహోరు కాంగ్రెసుసభలో సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమే కాంగ్రెసు పరమావధిగా నిర్వచింపబడినదనియు, అసంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును సాధించుటకు శాసనసభాబహిష్కారమే ప్రథమసోపానమనియు నిర్ధారణచేయబడియుండెను కాబట్టి అధోరణీనియిపుడు మార్చుటకు వీలులేదు శాసనసభలకువెళ్లి పనిచేయుట కేవల వ్యర్థకాలక్షేపము ”

ఈసవరణ తీర్మానము ను శ్రీమతి కమలాదేవి చటోపాధ్యాయగారు బలపరచుచు నిట్లుదెలిపిరి ఈ పార్లమెంటరీబోర్డువ్యవహారమువల్ల జనసామాన్యమున కేదియునలాభముండదనే తప్పసాంఘిక సమత్వవాదులు దీనినామోదింపజాలరు గవర్నమెంటువారు మనలను సవాలు చేయుచున్నారని వాదించుటకేవలహాస్యాస్పదము సర్కారువారు సవాలు నేడు కొత్తగవచ్చినకాదు ఈస్టుఇండియా కంపెనీవారీ దేశమున కాలిడినప్పటినుండి యున్నది దేశములోని హెచ్చుతరగతుల వారికి నితక్కువ తరగతులవారికిని సంఘర్షణకూడనని కాంగ్రెసు వాదించుట కడుచిత్రముగనున్నది కొలదిమంది ధనాఢ్యులును విద్యాధికులును మాత్రమే ప్రభుత్వాధికారమును తమ చేతిలోనుంచుకొని ఆస్తిపరులను తమవశమొనర్చుకొనుటయు ఈపరిస్థితి యున్నంతకాలమున నుండవలసినదే

మౌల్వీ అబ్దుల్ సలాంగారు , మహమ్మదీయులకు అందరికిని మొత్తమ్మీద ప్రాతినిధ్య ప్రణాళిక అంగీకృతమని తీర్మానములో చేర్కొనబడియున్నది ఇది సత్యసమన్విత మగారు షియాలును జాతీయపక్ష మహమ్మదీయులును యీ ప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను ఖండించియేయుండిరి కాబట్టిమహమ్మదీయులందరకిని యీ ప్రణాళిక అంగీకరమని చెప్పటసరికాదు మాలవ్యాగారి అభిప్రాయముతోనే నేకీభవించుచున్నాను కాంగ్రెసుసభవారు ప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను నిరాకరింపవలెను అట్లుగాక నోటిమాట పిల్లిమాటముగ నున్న యెడల ప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను చిట్టచివరకు అంగీకరించుటయే సంభవించును అని చెప్పిరి.”

కథపాలిగారు మాట్లాడుచు సాంఘిక సమత్వవాదుల ఆక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తరమొసంగిరి

గోపాలసింగు స్వామిగారు మాలవ్యాగారి సవరణ తీర్మానమును సమర్థించుచు మాట్లాడిరి

సర్దారు వల్లభాయిపటేలుగారు లేచి నిలువబడగనే మార్ధవములు మిన్నుముట్టెను అన్సారిగారు ప్రతిపాదించి ప్రధాన తీర్మానమును బలపరచుటకై ఆయనలేచెను , దేశమంతయు శాసనసభా ప్రవేశమునకు సుముఖమైయున్నది ఇపుడావిషయమును తిరిగి తర్జనభర్జనచేయుట, కేవలము కాలాతీతవిషయము ౧౨౫ మంది కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు యీవరకే యెదురాడువారు లేక ఎన్నుకొనబడియున్నారు. ఇక శాసనసభాప్రవేశవిషయములో మన నిర్ణయమును మార్చుకొని వెనుకంజవేయుట్లయిన వలనుపడదు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య ప్రణాళిక అప్రమాణిక మైనట్టిదని చెప్పజాలనట్లే... నా కిందరకు మాలవ్యాగారియందు గౌరవముతో నున్నా రు కాని ఆయన వ్యవహారధోరణిని అంగీకరించలేను, ఈ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యప్రణాళికను సవరించుట యెట్లనున్నను మనకుగల పెద్దసమస్య వివిధ సంఘములవారిని సమాధానమునకు తీసికొనివచ్చి సమ్మేళనము చేయుటవల్లనే అది కొనసాగును కనుక మాలవ్యాగారును కాంగ్రెసుజాతీయ పక్షమువారును అవలంభించెడి పద్ధతివలన యీప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము శాశ్వతముగ సుస్థిరమైయుండగలదు మాలవ్యాగారు వేరొకపార్టీని యేర్పాటుచేయుట గొప్పపొరబాటు ఇట్టి పద్ధతివల్ల కాంగ్రెసుసభ హానిపొందగలదు ఇప్పుడైనను మించిపోయినదిలేదు ఇప్పుడైనను మాలవ్యాగారు వెనుకకు మరలి మనతోచేతులు కలిపిపనిచేయవచ్చును సాంఘిక సమత్వవాదులు పార్లమెంటరీబోర్డుపద్ధతి బాగుగలేదని ఆక్షేపించుట పెద్దపొరబాటు అనుభవజ్ఞానముకలవారు చెప్పవలసిన మాటగాదది ” అని వల్లభాయిగారుచెప్పిరి

మాలవ్యాగారి ఆక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు డా॥ అన్సారిగారు యిట్లు చెప్పిరి —

“జాతీయపక్ష మహమ్మదీయులు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను అంగీకరించుచున్నారనుట సర్వాబద్ధము సర్వపక్షసమన్వయమువల్ల సమాంగీకారయోగ్యమైన ప్రణాళికను తయారుచేయుటవల్లనే యీప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను త్రోసివేయగలమని నాటికిని నేటికినిగూడజాతీయపక్ష మహమ్మదీయులు వాదించుచున్నారు అందులకై చేయవలసిన విశ్వప్రయత్నములను వారుచేయకవిడువరు ”

తీర్మానము నెగ్గుట

సవరణలును ప్రధానతీర్మానమును ఓటునకు పెట్టగా, సవరణలన్నియు వీగిపోయెను అన్సారిగారి ప్రధాన తీర్మానమే అంగీకరింపబడెను

“దేశస్వాతంత్ర్యమునకై అష్టకష్టములకోర్చి మహాత్యాగ మొనర్చినవారిని యీకాంగ్రెసుసభ అభినందించుచున్నదనియు, దౌర్జన్యరహితమయిన సత్యాగ్రహ వ్రతమునందే భారతజాతికి దృఢవిశ్వాసముకలదనియు, శ్రీమతి సరోజినీ దేవిగారొకతీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి అకస్మాత్తుగ అవతలినుండి కొన్ని కేకలవల్ల అల్లరిపుట్టెను కాని కొంతసేపటికి సద్దణిగి సభికులు ప్రశాంతముగ వినసాగిరి

బాబు సంపూర్ణానందగారు మాట్లాడుచు , “కేవలము దౌర్జన్యరహిత సత్యాగ్రహమువలనే మనకు స్వాతంత్ర్యము కలుగునని చెప్పుట కట్టిమాటకము” అనిరి ఈసవరణను దేశపాండ్యాగారు సమర్థించిరి తీర్మానముయొక్క పదముల పొందికను కొంతమార్చవలయునని పురుషోత్తమదాసు టాండనుగారుకోరిరి టాండనుగారి కోరికను సరోజినీదేవిగారు అంగీకరించి తమ తీర్మానముయొక్క శబ్దరచనను సవరించిరి

దౌర్జన్యయుత పద్ధతులకంటె శ్రేష్ఠతరములని ఎంచి దౌర్జన్యరహిత పద్ధతులనే యీసభవారు స్వీకరించుచున్నారని నిర్వచించుచు తీర్మానము సవరింపబడెను

సంపూర్ణానందగారి సవరణ తీర్మానము వీగిపోయెను సరోజినీదేవిగారి తీర్మానమే ఆమోదింపబడెను

శ్రీమతి కమలానెహ్రూగారి అస్వస్థతను గూర్చిన తీర్మానమును అధ్యక్షునిచే ప్రతిపాదింపబడి సభవారిచే ఆమోదింపబడెను

అక్టోబరు ౨౮

నేడు కాంగ్రెసుమహాసభికులు మహాత్ముడు సభకురాగానే సభలోనున్న ఎనుబదివేలమందియును లేచినిలువబడి మహాత్ముని గౌరవించిరి. నేటితో కాంగ్రెసు నాయకత్వమును మహాత్ముడువదలివేయును. ఇప్పటికిని దేశమునందు మహాత్మునిపలుకుబడికొంచమైనను తగ్గలేదు గానిప్పుడు మహాత్ముడు నాయకత్వమును వదలునని వెన్వెంటనే నమ్మజాలకుండెను న్నారు మహాత్ముని ఉపన్యాసమును వినుటకు నేడుమామూలుకంటె ప్రేక్షకులు మిక్కిలి హెచ్చుమందివచ్చిరి మొదట జాతీయగీతములు పాడబడెను. సుభాషచంద్రబోసుగారును జర్మనీనుండికొందరుపంపిన తంతివార్తలను అధ్యక్షుడు చదివెను

నేడు రాత్రి ౧౧ గంటలవరకు అన్ని తీర్మానములును ఆమోదింపబడెను. అందువలన రతవ కాంగ్రెసుమహాసభ నేటితో ముగిసినది. మహాత్ముడు నాయకత్వమును వదలుటవలన పత్యేకవిచారముగానుండినను సభజయప్రదముగా ముగిసినందున సభ్యులందరిలోను ఉత్సాహముతో హర్షధ్వనులొనరించిరి ఈసారి కాంగ్రెసుమహాసభను, గుజరాతు, మహారాష్ట్ర, సంయుక్తరాష్ట్రములవారాహ్వానించిరి ఈతీర్మానముపై వోట్లుతీసుకొనగా అత్యధికసంఖ్యలో జయపురమునకు నిర్ణయించబడెను తీర్మానమును మిక్కిలి హెచ్చు మందిఆమోదించిరి కాంగ్రెసుమహాసభలలో వైభవప్రదర్శనములుండకతప్పదని నిశ్చయింపబడినందున లక్నో వంటి పెద్దపట్టణములలోనే మహాసభజరుపదగునని అధికసంఖ్యాకు లభిప్రాయపడిరి.

౧౯౩౫ ఫిబ్రవరి నెలాఖరున అవసరమహాసభ జరుగవచ్చును అవసరమహాసభజరుపవలెననియే ప్రధాననాయకులునిశ్చయించిరి, ఇండియాప్రభుత్వచట్టము పార్లమెంటులో నుపపాదింపబడినపిమ్మట యీ విషయము నిర్ధారణచేయబడును

నిబంధనలలో మహాత్ముడు సూచించిన సవరణలతీర్మానమునకు సోషలిస్టులు ప్రతిపాదించిన సవరణలు అత్యధికసంఖ్యాకులచే తిరస్కరింపబడెను. మహాత్ముని తీర్మానమామోదింపబడెను.

గృహపరిశ్రమలసంఘము నేర్పరచుటనుగూర్చిన తీర్మానము డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిసీతారామయ్యగారు ఉపపాదించిరి. పట్టాభిగారు హిందీలో మాట్లాడిరి

“గ్రామములలోనివసించువారు తమయిండ్లలోనే యుండి తీరుబడికాలములలో చేతిపనులనుచేసినచో వారికాదాయము అధికమగును అపుడు గ్రామస్థుల ఆర్థికస్థితి బాగుపడును వారితరులపై నాధారపడవలసినస్థితిలోనుండరు వెనుక గ్రామములలో చాలమందియిట్టి గృహపరిశ్రమలను చేయుచుండిరి ఇపుడు యంత్రముల సహాయమువలన చాలసరకులు తయారుచేయబడుటచే వాటిపోటీకి నిలువలేకుండుటకే గృహపరిశ్రమలసంఘము నేర్పరుపవలెను ఆర్థికశాస్త్రపరిజ్ఞానులలో మిక్కిలిసమర్థుడగు జె. సి. కుమరప్పగారిందులకు పూనుకొనిరి గాంధిమహాత్ముని పర్యవేక్షణక్రింద కుమరప్పగారుపనిచేయుదురు ” అని పట్టాభిగారనుడిరి. ఈతీర్మానమును వదించుటకు అబ్దుల్ గఫూరుఖాన్ గారు ఉపన్యాసవేదికనెక్కగానే సభ్యులందరును గంభీరహర్షధ్వనులొనరించిరి

“స్వరాజ్యమువచ్చిననేగాని నిర్మాణ కార్యక్రమమును సరిగా నెరవేర్చుటకు దేశీయగృహపరిశ్రమలను నెలకొల్పుటకు నుగూడవీలుండదు గాన స్వరాజ్యముకొరకే మనము ప్రయత్నించుచున్నాము అయినను యింతవరకును గ్రామముల అభివృద్ధిని గూర్చి కాంగ్రెసు వారు మిన్నకుండుటకువీలులేదు

* * * * *

గ్రామములలో నున్నగృహపరిశ్రమల నేర్పరచుటవలన నిరుపేదలగు గ్రామవాసులకు ఆహారము లభించుచుండుటయే గాక వారికి రాజకీయపరిజ్ఞానముకూడ కలుగును కావున యీగృహపరిశ్రమల సంఘమునకుమీరందరును మనఃపూర్వకముగా తోడ్పడి యీవిధానమును కొనసాగింపగోరెదను ” అని ఖానుగారనుడిరి జయప్రకాశ్ గారు తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగా మాట్లాడిరి “పూర్ణస్వరాజ్యమును బడయుటకాంగ్రెసువారిలక్ష్యము గాని ఫ్యాక్టరీలను పరిశ్రమశాలలను నిర్మించుట వారిపనికాదు స్వరాజ్యమువచ్చిననేగాని పరిశ్రమలనభివృద్ధిచేయుట గ్రామపునర్నిర్మాణము మున్నగుపనులు కొనసాగవు కాంగ్రెసువారిట్టిపనులలో ప్రవేశించినచో వారిశక్తి వ్యర్థమగును కాంగ్రెసు ముఖ్యముగా రాజకీయసంస్థయగుటచే సామ్రాజ్యతత్వమునెదిరించుటకు జనసామాన్యమును సిద్ధపరచుటయే ప్రధానకార్యమని కాంగ్రెసువారు గుర్తింపవలెను ” అని నారనిరి ముందువోట్లుపుచ్చుకొనగా అధికసంఖ్యాకులచే తీర్మానము ఆమోదింపబడెనని అధ్యక్షుడు తెలిపెను

* * * * *

తమాషా

పిల్లలుతప్పిపోయిరని అధ్యక్షుడుపన్యాసవేదికపైనుండి పదేపదే చెప్పుచుండెను ఒక స్త్రీ తనబిడ్డ చేతనుండి తప్పిపోయినదని పదేపదే కోరగా అందరును బిగ్గరగా నవ్వసాగిరి.

* * * * *

కాంగ్రెసుమహాసభ ప్రదర్శన నిర్వహణలు సహకరించినవారికి నీసభవారు కృతజ్ఞులై యున్నారు ఆహారమొసంగుచున్నవారికిని, భారతగృహపరిశ్రమల సంఘమువారికిని వందనములర్పించుచున్నారు ” అను తీర్మానమును అధ్యక్షుడే ఉపపాదించి ఆదిఆమోదింపబడెను

* * * * *

నిబంధనలలో జరుపవలసినమార్పులకు సంబంధించినతీర్మానమును మహాత్ముడే ఉపపాదించును అని అధ్యక్షుడు తెలుపగానే సభయందంతటను గాంధికిజయ్ అను కేకలును హర్షధ్వనులును విస్తారముగా చెలరేగెను

మహాత్మునిఉపన్యాసము ముగియువరకును సభ్యులందరును మౌనమునుబూని యేకాగ్రతతో వినిరి.

మహాసభకు ఆరువేలమంది ప్రతినిధులున్నచో పనిసరిగా జరుగదని అనుభవమువలన తెలుసుకొనగలిగితిమి వాగ్దానపూర్వకముగా కాంగ్రెసుమహాసభజరిగినపుడు ౧౨౦౦౦ మంది ప్రతినిధులు వచ్చిరి గాని వారిలో చాలమంది సక్రమముగా నెన్నుకొనబడినవారుకారు కొన్నిలక్షలమంది సభ్యులకు ౧౦౦౦ మంది ప్రతినిధులుమాత్రమే యుండవలెనని నేనుసూచించితిని గాని ౨౦౦౦ మంది యుండవలెనని ఉపసంఘమున తెలుపుటచే నేనందులకు సమ్మతించితిని స్వరాజ్యమునుమనకులభించునిమిత్తము యీరీతిగా ప్రతినిధుల సంఖ్య తగ్గించుటకు మీరంగీకరింప గోరెదను.

ఇప్పుడు కోటయిలకును ప్రతినిధులకును ప్రత్యక్ష సంబంధము లేదు ఇదియేర్పడవలెను. అప్పుడు అసెంబ్లీసభ్యులకును కోటయిలపక్షమున మాటలాడగలిగినట్లు కాంగ్రెసు సభ్యులు గూడ తమ అభ్యర్థుల పక్షమున మాట్లాడగలుగుదురు దీనివలన స్వరాజ్యము రాదు గాని ఆవిషయమున కాంగ్రెసు అసెంబ్లీకి పోటీగా నుండగలదు

ఇటుపైని రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ కార్యాలయమునందును ఆరాష్ట్రమునందలి కాంగ్రెసు సభ్యుల పట్టీ లుంచబడును వాటిని కాంగ్రెసు యినస్పెక్టరు పరీక్షించుచుందురు ఆరు నెలలకు తక్కువ కాకుండ కాంగ్రెసు సభ్యులుగా నున్న వారికి మాత్రమే వోటింగు అధికారముండును, ౩౦౦మంది కాంగ్రెసు సభ్యులు ఒక గ్రామమున నుండిననేగాని ఆగ్రామమువారు కాంగ్రెసుకు ఒక ప్రతినిధిని ఎన్నుకొనగూడదు అసెంబ్లీకి ౫౦౦౦౦మంది వోటర్లు ఒక ప్రతినిధి నెన్నుకొందురు గాని, కాంగ్రెసు మహాసభకు ప్రతినిధియగుటచే యిప్పుడు ౧౫౦౦మందికి ఒక ప్రతినిధి చొప్పున ఎన్నుకొనబడుటకు వీలు కల్పించినాను గ్రామములవారు హెచ్చుమంది కాంగ్రెసులో చేరిననేగాని స్వరాజ్యము రాదుగాన ౩౦౦౦మందిలోను ౧౫౦౦మంది గ్రామములవారు యెన్నుకొనవలెను ౧౦౦౦౦మందికి మించని ఒకసంఖ్యగల గ్రామములు యిద్దరు ప్రతినిధుల నెన్నుకొనవలెను ఒకనికి రావలసినలోటకంటె హెచ్చువోట్లు యితరునకు పంచునట్టి పద్ధతియును గూడనుండును ఇప్పుడు స్థాయి సంఘము ౩౫౦మంది సభ్యులున్నారు కాని స్థాయి సంఘసభలను తఱచు గాజరుపుటకు వీలు లేకున్నది వీరు తరచుగా రావలెనని రాకపోకల వ్యయము లధికమగుచు ఇటుపైని స్థాయి సంఘమున ౧౬౬ మంది సభ్యులు మాత్రమే యుందురు మహాసభాధ్యక్షుని ఎన్నుకొను విషయమున నిప్పుడు రాష్ట్రీయ సంఘములవారు సూచించిన నాయకులలో హెచ్చుసంఘములచే సూచింపబడిన నాయకుని స్వాగత సంఘమువారు అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనుచున్నారు కాని ప్రజాసత్తాకవాదులు దీనినంగీకరింపజాలరు ఇటుపైని మహాసభకు ప్రతినిధులుగా నెన్నుకొనబడినవారే అధ్యక్షుని యెన్నుకొందురు అని మహాత్ముడు మొదట హిందీలో మాటలాడెను సభ్యులకొరకు పైని యింగ్లీషులో గూడ మహాత్ముడు మాటలాడెను. గఫూరుఖానుగారును మున్షిగారును బలపరచిరి ఆ సవరణలను ప్రతిపాదింపగా అవన్నియు వీగెను మహాత్ముని తీర్మానము నెగ్గినది నూలుచందా ఖద్దరుకట్టుట నూలుచందా యున్న గుసన్నిటితోను తీర్మానము పూర్తిగ అత్యధిక సంఖ్యాకులచే నామోదింపబడెనని అధ్యక్షుడు ప్రకటించెను

"గాంధిమహాత్ముని నాయకత్వమునందు మాకు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలదని యీసభవారు మరియొకసారి ప్రకటించుచున్నారు మహాత్ముడు నాయకత్వమును వదలుటను గూర్చి పునరాలోచించవలెనని ఈసభవారు నొక్కి విన్నవించుచున్నారు గాని యీవిషయమున మహాత్ముడు తన అభిప్రాయమును మార్చుకొనుట కంగీకరింపనందున విధిలేక ఈమహాసభవారు మహాత్ముని నిర్ణయమును నంగీకరించుచున్నారు భారతీయులకై మహాత్ముడు చేసిన నిరుపమానమగు సేవకు ఈసభవారు గాఢతమమగు కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నారు అవసరమైనపుడు సలహానిచ్చుచుండును నడపించుచుందురని మహాత్ముడు వాగ్దానము చేసినందులకు సభవారు సంతసించుచున్నారు" ఈతీర్మానము యునిసీ నాయగారు ప్రతిపాదించిరి,

"ఆసెంబ్లీ ఎన్నికలకు అభ్యర్థులుగా నిలిచిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులందరును ఎన్నికలలో నెగ్గగలుగుటకు మీరు సర్వశక్తులను వినియోగింపవలెను ఆరీతిగా దేశములో కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ నిలువబెట్టవలెను" అని అధ్యక్షుడు రాజేంద్రప్రసాదు అంత్యోపన్యాసమును నడిపిరి నేడు సభముగియుననుపుడు సభ్యులలోను ఉత్సాహము మెండైనది. వలంటీరులందరును వేదికచుట్టును బారుదీరి నిలచిరి అధ్యక్షుని నివేదిక పైని నాయకులందరు లేచి నిలువబడిరి. సభలోనున్న వారందరును లేచి నిలువబడిరి, సభ వెలనున్నవారందరును నిలువబడిరి, ఉపన్యాస వేదిక పైనుండి కొంతమంది బాలికలు మృదుమధుర కోమలకంఠములతో వందేమాతరమును పాడిరి సభ్యులు ప్రశాంతముగా వినిరి. "మహాత్మగాంధీకి జై, రాజేంద్రప్రసాదుకు జై" అను జయధ్వనులు లక్షల సామాజికుల కంఠములనుండి గంభీరధ్వనితో వెడలి సరిహద్దుల మారుమ్రోగి అంతరాళమున లీనమయినవి. గాంధిమహాత్ముడు ముందు నడువగా మహాత్ముని పరివేష్టించి నాయకులందరు శిబిరములకు వెడలిరి ప్రేక్షకులు విస్మృతులై మహాత్మునివంక చూడసాగిరి

(అక్టోబరు ౨౮ —)

వర్కింగు కమిటీ నేడుదయము సమావేశమయినప్పుడు కొత్త నిర్మాణవిధానమునందు లోపములు లేకుండ సవరించుపని జరిగెను గాంధిగారు నేడు మౌనదినమగుటచే హాజరుకాలేదు

ఆ బా కాంగ్రెసు సంఘసభ సమావేశమయినప్పుడు ముందుగ అధ్యక్షుడు, నిబంధనల ప్రకారము కార్యవర్గ సభ్యుల పేరను తాను పేర్కొనవలసి యున్నదని చెప్పిరి. ఆకస్మిక వ్యవహార పరిష్కారము వలన యీవిషయమాలోచించుటకు వ్యవధి చాలకుండెననియు ఆసాయంకాలముగాని, మర్నాడు ఉదయముగాని ప్రకటింతుననియు చెప్పిరి

నూతనవిధానము ప్రకారము జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘములన్నియు ఏమగునని సాంబమూర్తిగారు ప్రశ్నించిరి నిబంధనలయందు రాష్ట్రీయ సంఘములను గూర్చి యుదహరింపబడినదనియు రాష్ట్రసంఘములకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసంగబడినందున అవియే జిల్లాసంఘములను గూర్చి నిర్ణయించుకొనవచ్చుననియు అధ్యక్షుడు దెలిపెను.

నూతనవిధానము అమలు జరుపుటను గూర్చి వివరముగ కార్యాచరణను త్వరలో ప్రకటింతుననియు యధ్యక్షుడు దెలిపెను ఇంకను సందేహములు మిగిలినచో వర్కింగు కమిటీవారు నివృత్తి చేయుదురనియు చెప్పిరి.

కాయకష్టపు పనియనగా, స్త్రీలవిషయమున వంటపని గూడ యంగీకరింపబడునా యని సాంబమూర్తిగారడుగగ, కాంగ్రెసుకొరకు వండినచో యంగీకరింపబడునని యధ్యక్షుడనగా సభలో విపరీతముగ నవ్వసాగిరి,

రాజేంద్రప్రసాదుగారు యీ బా కాం సభను ముగించుచు సభ్యులందరును తనకు తోడ్పడినందుకు కృతజ్ఞత చెప్పిరి, యనుకున్నవేళకు సభముగించగలిగినందుకు సంతసము దెల్పిరి

సభ ముగిసినపిదప పలువురు యధ్యక్షుని యభినందించిరి గతమూడురోజులు వర్కింగు కమిటీని ఎదిరించుటలో ప్రాధాన్యము వహించిన టి. ప్రకాశంగారు ముందుగా వేదికపయికేగి యధ్యక్షుని అభినందించి అధ్యక్షుడు నిష్పాక్షికముగ వ్యవహరించెననియు, యభిప్రాయభేదములున్నను తాము వారికి పూర్తిగ తోడ్పడుదుమనియు నచ్చచెప్పిరి

(౧౨వ పేజీ తరువాయి)

ప్రథమలోపముగా పేర్కొనదగినదొకటికలదు. కాంగ్రెసు సేవకులు ధైర్యసాహసములతో విశుద్ధ త్యాగబుద్ధితో శాసనధిక్కారమును చేయజాలక చాటుమాటు పద్ధతులకును కుతంత్రములకును దిగిరి యుక్తివాదములతో ఎదురొడ్డసాగిరి కాని సత్యాగ్రహమనునది కేవలము ధర్మబుద్ధితో ఆత్మబలముతో ఆత్మానందముతో చేయవలసిన మహాత్యాగము కష్టములకొడిగట్టి సంతోషముతో అనుభవింపవలసిన ఆత్మకైంకర్యము తన ఎదిరిపక్షమును సదుపదేశములవల్ల సన్మార్గమునకు త్రిప్పవలెను గాని యుక్తులకు పైయెత్తులు పన్ని లొంగదీయుటవల్ల సత్యాగ్రహియే అధఃపతితుడగును

ఇక రెండవలోప మింకొకటికలదు సర్కారువారొక ఆయువుపట్టును కనిపెట్టి గెల్పొందినను పై ధ్వజ మెత్తియుండిరి జనులు జైళ్లకేగవలెనని స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యములను గోల్పోవుటకు సిద్ధమైరి ప్రాణములు పోవునన్నను వెనుకదీయరైరి కాని తమకు విధింపబడిన విపరీతమగు జరిమానాలను వసూలు చేయుటకై తమ ఆస్తిని సర్కారువారు వశపరచుకొనునప్పుడు జనులు దుర్బలహృదయులై వెనుకంజవేయసాగిరి అన్నింటికిని తెగించినవారు అందులకు తెగింపజాలకపోయిరి కనుక సంపూర్ణత్యాగ బలము గలవారు మాత్రమే సత్యాగ్రహమునకు పూనుకొనదగుదని చాటింపబడెను రహస్యకుయుక్తులను మాయోపాయములను సత్యాగ్రహులవలంబించి తమ ఆస్తి వసతులను కాపాడుకొనుటకు యత్నింపకుండ సమర్థులైనవారే సత్యాగ్రహము చేయవలెనని చాటింపబడెను. పూనా ఒడంబడికను, పాట్నా తీర్మానమునను గల హేతువులు పై సందర్భములవల్ల బోధపడగలవు

ఉద్యమ క్షేమముకొరకును దేశ క్షేమముకొరకును సత్యాగ్రహము విరమింపబడవలసివచ్చెను ముఖ్యకారణము మనఆత్మ దౌర్బల్యమే కాని మనమంత్రులకై దిగులుజెందవలసియేమి వివిధమతముల కాలవాలమై భిన్నభాషా ప్రయుక్తమై అతివ్యాప్తమై యున్న యీ భారతవర్షమును విదేశదాస్యమునుండి విమోచనమొనర్చుటకే సత్యాగ్రహోద్యమము సంకల్పింపబడినది ఆసేతుహిమాచల పర్యంతము ఆబాలగోపాలము కాంగ్రెసు సందేశమును శిరసావహించి బద్ధకంకణులై యుద్యమమునకు తోడ్పడిరి ఇంతటి మహాత్యాగమునకు మనసుందరమును ఉపాంగవలసియున్నది. కాని మనకర్తవ్యము మహోన్నతమైనది అతిదుష్కరమైనది కనుక మనలోపములను, మన దౌర్బల్యమును వర్కింగు కమిటీయొక్కయు, అఖిల భారత కాంగ్రెసు కమిటీయొక్కయు అవలక్షణములను గాంధిమహాత్ముని సందేశప్రకటనలను పలువురు తీవ్రముగా విమర్శించుటకు అనేక సందర్భ కారణము లేర్పడినవి మహాత్ముని ప్రకటనలు కొన్ని ముఖ్యసారాంశములను చర్చకు తీసికొనవచ్చునవి. గత ఏప్రిల్ నెల ౭వ తేదిన పాట్నానుండి మహాత్ముడు తొలిన మొదటి సందేశమును పంపెను సత్యాగ్రహమును కాంగ్రెసువారందరు విరమింపవలసినదనియు, తానొక్కడే సత్యాగ్రహమును సాగించెదననియు శాసనసభా ప్రవేశమునందు విశ్వాసముగలవారు అందులకవసరమైన కార్యక్రమము నుపక్రమింపవలసినదనియు తమ ఉపదేశము వెలువరించెను అటుపిమ్మట మే నెలలో అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీవారు పాట్నానగరమందు యీవిషయములను సమగ్రముగా చర్చించి మహాత్ముని ఉపదేశమును స్వీకరించిరి ఆసెంబ్లీ సభకు అభ్యర్థులనుగా కాంగ్రెసు ప్రతినిధులను ప్రవేశింపజేయుటకై కాంగ్రెసు పార్లమెంటరీబోర్డు తాత్కాలికముగా నెలకొల్పబడెను శ్వేతపత్రవిషయములోను, ప్రభుత్వమువారి నిర్దాక్షిణ్య నిరంకుశత్వవిషయములోను కాంగ్రెసువాదులు అసెంబ్లీసభయందవలంబింపవలసిన వ్యవహారధోరణి ఏకగ్రీవముగా నిర్ణయింపబడెను, అన్నిపక్షములవారును అందులకంగీకరించి తలయూపిరి కాని మన దురదృష్టవశమున ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యప్రణాళిక విషయములో సర్వపక్ష సమన్వయము చేకూరలేదు. రెండవరౌండుటేబిలు సభ ముగిసినపిమ్మట నూతన రాజ్యాంగ శాసనసభయందు యేవిధముగా ఆయా మతసంఘములవారికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య ప్రమాణముండవలెనను విషయమును భిన్నసంఘముల ప్రతినిధులు సమాలోచించి నిర్ణయింపవలసినదని ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు కోరియుండిరి. కాని ఆరౌండుటేబిలుసభకు విచ్చేసిన భారతీయ ప్రతినిధులు తమలోతాము సంప్రదించుకొని సమాంగీకారయోగ్యమైన ప్రాతినిధ్యపద్ధతిని నిర్ణయింపజాలరైరి మనలోమనకు ఒడంబడిక కుదురకపోవుటవల్ల బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రిగారే స్వతంత్రించి ఒకప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను తయారుచేసిరి. కానియది సర్వవిధముల ప్రజాక్షేమమునకు ప్రతికూలమై జాతీయైకమత్యమునకు అవరోధదాయకమైయున్నది. ఇదిగాక కొన్ని అల్పసంఖ్యాకసంఘములు, అందును ముఖ్యముగా మహమ్మదీయులు ఈప్రాతినిధ్య ప్రణాళిక తమసంఘమునకు శ్రేయోదాయకమని భావించుచు దానిని తిరస్కరించుట కియ్యకొనుటలేదు. హిందువులును, సిక్కులును, మహమ్మదీయులలో కొలదిమంది ప్రముఖులును యీప్రణాళిక తమకు పనికిరాదని నిరాకరించుచున్నారు కాని మహమ్మదీయులలో నధిక సంఖ్యాకులును, తదితర చిన్నసంఘములవారును యీప్రణాళిక లెస్సగానున్నదని ఆమోదించుచున్నారు ఈప్రణాళిక విషయములో భిన్నభావము భేదాభిప్రాయము ప్రబలియుండుటచే సర్వజన సమ్మతమైన మరొక ప్రణాళిక తయారు చేయబడునరకును, కాంగ్రెసు వర్కింగు కమిటీవారు అసెంబ్లీసభ్యులు యగు కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల కర్తవ్యమును యీవిషయములో నిదమిత్థమని నిర్ణయింపజాలకున్నారు. కాని యీవిషయమై వాగ్వాదములను, తగవులను యీతరుణములో ప్రేరేపించుట అనుచితమని వర్కింగు కమిటీవారు తలంచి తటస్థముగానుండిరి.

అంతట రాజేంద్రబాబుగారు గతకొలది వారములలో జరిగిన దానిని వివరించుచు, మహాత్ముడు జరిగిన ౧౫ సంవత్సరముల కాంగ్రెసు చరిత్రను పరాలోచన చేసిన దూరదృష్టితో రెండు ముఖ్యసందేశములను ప్రకటింపగోనని చెప్పి ఆరెండింటి భావములను స్పష్టపరచెను మొదటిప్రకటన కేవలము దేశమునకొక సవాలువంటిది రెండవది ఆసవాలునకు ప్రజల ప్రత్యుత్తరమునకు ఫలితము మొదటిప్రకటనలో మహాత్ముడు సత్యము, అహింస, ఖద్దరు అనునవి తన ప్రాణమునకంటెను తనకు ప్రియతరములనెను ......దేశములోని కొందరు యీ ధర్మములను విడిచి క్రొత్త మార్గమును త్రొక్కుటకు యత్నించుచున్నారు ఇట్టి సందర్భములో కాంగ్రెసు సభనుండి తాను విరమించుటయే తన కర్తవ్యమని మహాత్ముడు నిశ్చయించెను, మహాత్ముడు చాలించుకొనునని నే మొదట తలచినప్పటికి తప్పించినను, ఆతను సధర్మబుద్ధితో నేనిట్లు కృతనిశ్చయుడయ్యెనని ఆలోచించుకొనుటచే కాంగ్రెసు మహాత్మునితో వియోగము తనకొక విషాదకర విషయముగ గనబడుటలేదని రాజేంద్రబాబుగారు సమర్థించిరి సమర్థించుచు రాజేంద్రుడు, "మహాత్ముడు తన కార్యక్రమమును నంతయును పూర్ణవిశ్వాసముతో స్వీకరింపజాలని కాంగ్రెసు సభతో ప్రసక్తి విడిచి స్వేచ్ఛగా దేశసేవజేయుటయే మన కెక్కువ క్షేమకరము ఆయన తత్త్వబోధయందు విశ్వాసములేని సంఖ్యాబాహుళ్యముతో ఆయన యుద్యమము సాగింపలేము!" అని చెప్పెను

దౌర్జన్యరాహిత్య సాధనమును ప్రశంసించుచు రాజేంద్రుడు యింతవరకు ఆసాధనమునవలంబించుటచేతనే స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు యిప్పుడింత ప్రతిష్ఠ లభించెననియు, సాధనచే పరిపాలకుల హృదయములనింతవరకును కరిగింపలేకపోయినను తద్విపరీత సాధనముచే, యింతవరకును ప్రభుత్వమువారి చేతులలో అనుభవించియుండిన దారుణహింసలకన్న ఎక్కువైన అమానుష రాక్షస నరకబాధలను పాల్పడియుందుమనియు చెప్పెను.

ఇట్టి దౌర్జన్యరాహిత్య సాధనముచే లభించు స్వాతంత్ర్యలక్షణమును వివరించుచు రాజేంద్రుడు ఒకదేశము నొకదేశము, ఒకదేశములో ఒకతెగ మరియొకతెగను పీడించుట రూపుమాయవలెననియు, స్వలాభార్థమై పరపీడనము నుడుగంట వలెననియు ఇదియే భారతదేశముగోరు స్వాతంత్ర్యమనియు, ఇట్టిస్వాతంత్ర్యము వచ్చినపిమ్మట భారతదేశము కొద్దిపటాలముతో ఆత్మరక్షణజేసికొనగలదనియు, యీసూక్ష్మదృష్టితో చూచినయెడల భారతీయుల సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమునకు బ్రిటిషువారు భయపడవలసినలేదనియు స్పష్టము చేసెను

ఖద్దరు ప్రశంసలో దానివల్ల పల్లెలకును నగరములకును సంబంధమేర్పడుటయేగాక, ధనాఢ్య ప్రాబల్యదోషమునకవకాశము తప్పి అగ్రజాతులకును ఐశ్వర్యవంతులకును నిమ్నజాతులతోను పేదలతోను సన్నిహితసాహచర్యములు అనుసంధితములగునని చెప్పబడెను

మధ్యలో సామ్యవాదులమతము సూచనగా విమర్శింపబడెను. పేదజనులను భాగ్యవంతులు పీడించుచున్నారనియు, సకలవిధములగు ప్రజాపీడనను ఐశ్వర్యాపహరణమును తుదముట్టించవలెననియు సామ్యవాదులు అరచేతిలో వైకుంఠము చూపించువాదలజేయుచున్నారు కాని అహింసాసాధనము యెడ వారికిగల ద్వేషముచే వారిమార్గము ప్రమాదముగలదని రాజేంద్రబాబు చెప్పెను

ఇంకొకప్రకటనలో మహాత్ముడు కాంగ్రెసు మహాసభపనిని సామర్థ్యముతో చేయగలందులకై దాని ప్రతినిధుల సంఖ్యను తగ్గించగోరెను. కాంగ్రెసు హీనసభ్యుల సంఖ్యనుబట్టి కాదనియు వారు చేసినకృషినిబట్టియనియు రాజేంద్రుడు దానిని సమర్థించెను.

శ్వేతపత్రములో సంస్థానములగతి

రాజేంద్రబాబుగారిచ్చిన కాంగ్రెసు అధ్యక్ష కోపన్యాసములో శ్వేతపత్రమును గూర్చి యిట్లు చెప్పిరి,—

"ఇప్పుడు అసెంబ్లీసభలో నామినేటు చేయబడిన సభ్యులు కొందరు కలరు. ఆసభ్యులలో అధికారవర్గమువారును కూడ కలరు. ఈ నామినేటు సభ్యులందరు బ్రిటిషు ఫెడరేషనులో నుండరు. కాని వారిస్థానే స్వదేశసంస్థానముల తాలూకు నామినేటు ప్రతినిధులు ఉందురు. ఫెడరేషనులో చేరుట కంగీకరించిన స్వదేశసంస్థానముల తరపు ప్రతినిధులే నామినేటు చేయబడుదురు. ప్రస్తుతమందున్న అధికారావధికార నామినేటెడు సభ్యులు ప్రజాక్షేమమునకు అనుకూలురు కాకపోయినను వారికి బ్రిటిషిండియాకు సంబంధించిన వ్యవహార పరిజ్ఞానము కాలవగలుగుకలరు. సంస్థానాధీశ ప్రతినిధులకన్న వారికి బ్రిటిషిండియాలోని ప్రజల పరిస్థితులు బాగుగా తెలియును. ప్రస్తుతమందున్న ప్రభుత్వనియోజిత [నామినేషను] సభ్యులకు ప్రజాభిమానముకన్న ప్రభుత్వాభిమానమే హెచ్చుగా నుండినను ప్రభుత్వక్షేమమునైనను బాధ్యతగా ఆలోచించి కనిపెట్టగలరు. కాని యీ సంస్థానాధీశ ప్రతినిధివర్గమునకు స్వదేశసంస్థానముల పరిస్థితులే తెలియును. కాని బ్రిటిషిండియాలోని వ్యవహార పరిస్థితులేమియు తెలియునా? స్వదేశ సంస్థానములందు కల నిరంకుశపరిపాలనా ధోరణికి అలవాటుపడి అసంప్రదాయములనే నేర్చియున్న సంస్థానప్రతినిధులు ప్రస్తుతమందున్న ప్రభుత్వనియోజిత వర్గమునకు బదులుగా అసెంబ్లీసభలో కూర్చుండినయెడల, మనకు బ్రిటిషిండియాలో ఇదివరకెన్నడును అనుభవములేని క్రొత్తనిరంకుశత్వము పరిపాలనా వ్యవహారములందు అనుభవైకవేద్యమగును. ప్రజాభిప్రాయమునకు గౌరవించెడి పూర్వవాసనలన్నియు వారిద్వారా అడుగంటును. ఈ క్రొత్త నామినేషను సభ్యవర్గముయొక్క తత్వ మెట్టిదైనప్పటికిని, ప్రస్తుతపు నామినేషను సభ్యవర్గమునకన్న క్రొత్త నామినేషను సభ్యవర్గము అధికసంఖ్యాకముగా నుండగలదు. ప్రస్తుతపు అసెంబ్లీసభలో ౧౪౧ మంది మొత్తము సభ్యులుకలరు. వీరిలో ౪౦ మంది మాత్రమే నామినేటెడు సభ్యులు. అనగా నూటికి ౨౮ వంతున వీరిపుడు సభలో కలసియున్నారు. రాగల అసెంబ్లీ సభలో ౩౭౫ మంది సభ్యులుందురు. వీరిలో ౧౨౫ మందికి తక్కువ లేకుండ స్వదేశసంస్థానముల తాలూకు నామినేటెడు సభ్యులుందురు. అనగా మూడవవంతు చొప్పున కలసియుండును. ప్రస్తుతమున్న నూటికి ౨౮ కు బదులు చొప్పున అధికమగును.

ప్రభుత్వనియోజితులగు యీ నామినేటెడు సభ్యులమాట యటుండనిచ్చి, ప్రజానియోజితులగు సభ్యులసంగతి ఆలోచింతము. మహమ్మదీయులు కున్నగుంపు తమ ప్రతినిధులను ప్రత్యేకముగా ఎన్నుకొనుచున్నారు. ఈ ప్రత్యేక నియోజకవర్గపద్ధతి ఇప్పటివలెనుండుటయేకాక మరింత ఎక్కువ మందికి యీ నియోజకవర్గము లెన్నుకొనుటకు కలుగజేయబడిన ది. ప్రభుత్వాభిమానము గలిగి వ్యవహరించగల వారి సభ్యవర్గమును హెచ్చునట్లుగా యీ ప్రత్యేక నియోజకవర్గముల ప్రాతినిధ్య ప్రమాణము హెచ్చినది. ప్రస్తుతము అమలునందున్న పద్ధతి ప్రకారము గరగురు ప్రజానియోజిత సభ్యులలో ౪౯ మంది అనగా నూటికి ౩౯ వంతున ప్రత్యేకనియోజకవర్గము ప్రతినిధులు ఇప్పుడున్నారు. కాని రాబోవు అసెంబ్లీసభలోని ౨౫౦ మంది ప్రజానియోజితసభ్యులలో నూటికి ౪౦ వంతు మంది అనగా ౧౦౦ మంది ప్రత్యేకనియోజకవర్గముల చే ఎన్నుకొనబడినవారై యుందురు. కనుక యీవిధముగా శ్వేతపత్ర ప్రణాళిక ప్రకారము అమలులోనికి రాగల ఫెడరలు అసెంబ్లీ ప్రస్తుతపు అసెంబ్లీసభకన్న హీనమైనదై దేశపురోభివృద్ధి కింతకన్న తక్కువ ప్రయోజనకారియై మరింత నిరంకుశాధికార సంకలితమై వర్తింపగలదు. ఇక దీనికనుబంధమై యుండు రెండవ శాసనసభా వ్యవహారముల నిక విమర్శింపబనిలేదు. ప్రజాప్రతినిధులతో కూడిన మొదటిశాసనసభయే యింతమాత్రమైయుండగా రెండవదియగు పెద్దసభ యింతకన్నను నిరంకుశముగా నుండగలదు. ఈ రెండు శాసనసభల సమిష్టిసమావేశము జరుగవచ్చుననికూడ శ్వేతపత్రములో కలదు. అట్టిసమిష్టిసమావేశమునందుండగల ౬౨౫ సభ్యులలో ౨౨౫ మంది నామినేటెడు సభ్యులుగా నుందురు. అనగా నూటికి ౩౬ వంతున నుండగలరు. బ్రిటిషు యిండియాకు సంబంధించిన పరిపాలనావ్యవహారములోప మునేదైన పురస్కరించుకొని మంత్రులయెడనైనను విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమొకటి అసమిష్టిసమావేశములో ప్రతిపాదింపబడుచెనేల సంస్థానముల నామినేటెడు సభ్యులు మంత్రిపక్షాభిమానులై తీర్మానమును త్రోసివేయుదురు. అట్టితీర్మానము నెగ్గుటకు మొత్తపు సభ్యవర్గములో మూడింట రెండువంతుల మంది అనుకూలురై వోట్లనిచ్చుట కేవలము అసంభవము.

రాష్ట్రీయ శాసనసభలయందు నామినేటెడు సభ్యులవర్గమునది పూర్తిగా ఎత్తివేయబడినది. కాని, బెంగాలు రాష్ట్రమునందును బీహారు ఒరిస్సారాష్ట్రమునందును సంయుక్త పరగణాలయందును రెండేసి శాసనసభలు అంటగట్టబడినవి. ఇప్పుడు ఇంగ్లాండులో ప్రముఖులందరును తెలియబరచే అభిప్రాయ ధోరణినిబట్టి చూడగా తదితరరాష్ట్రములందుగూడ రెండేసి శాసనసభలు ఏర్పడవచ్చును. ఈపక్షతిశాయింటు పార్లమెంటరీ కమిటీకూడ అంగీకరించి వీభాగముచేయవచ్చును. ఢిల్లీలో రెండుశాసనసభలు అవసరమని ఏదోవిధముగా సమర్థించినప్పటికిని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు రెండేసి శాసనసభలుండుట అనావశ్యకమనక తప్పదు. రెండేసి శాసనసభలుండుట ఏర్పాటుచేసి అవసరమైన ధనవ్యయముతో వాటిని నిర్వహించుట కేవలము కూడనిపని. ఇప్పుడున్న రాష్ట్రీయశాసనసభలలో తీవ్రధోరణిగల ఏరాష్ట్రీయ శాసనసభనుబట్టిచూచినను ప్రస్తుతరాష్ట్రీయ శాసనసభానుభవజ్ఞానము కూడ రెండు శాసనసభలుండవలెనని సమర్థింపజాలదు.

౨ ప్రజాయత్తములనబడు అధికారములు

దేశ సంరక్షణార్థమైనను సైనికవ్యవహారములందును, విదేశీయులతో గల రాజ్యాంగవ్యవహారవిషయములందును, మత విషయములందును గల అధికారము ప్రజాప్రతినిధులగు మంత్రులకు వశపరచక గవర్నరు జనరలువద్దే ఆ వ్యవహారాధికారములన్నింటిని వశపరచినయెడల, అట్టి రాజ్యాంగవిధానము స్వపరిపాలనమని గాని బాధ్యతాయుతపరిపాలనమనిగాని అధినివేశప్రతిపత్తియనిగాని యనిపించుకొనజాలదు. ఇక సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము అడిగానే కాదు. పైకెక్కిన అధికారములమాట యటుండనిండు. ఇప్పుడు ప్రజాయత్తమొనర్చెదమని చెప్పెడి వ్యవహారశాఖలగూర్చి యోచింతము. ఈ ప్రజాయత్త వ్యవహారాధికారవిషయములలోనైన, గవర్నరుజనరలుగారి వశమైయుండెడి ప్రభుత్వాయత్తవ్యవహారశాఖలకే గాక యిట్టి గిరట్టుకనిపించినను సరదు ప్రజాయత్తశాఖావ్యవహారవిషయములో గవర్నరుజనరలుగారు జోక్యము కలగజేసికొని, మంత్రుల నిర్ణయము త్రోసివేయుటకు అధికారము కలిగియుందురు. గవర్నరుజనరలుగారికి వశమైయున్న ప్రభుత్వాయత్తవ్యవహారములకేగాక, వారికొసంగబడిన కొన్ని ప్రత్యేకబాధ్యతలకును వారికొసంగబడిన యథోచితనిర్ణయాధికారములకునుగూడ ప్రజాయత్తవ్యవహారవిషయములు అంతర్భూతములగును. ఈ అధికారపరిమితులన్నియును అర్థబాహుళ్యము గల పదజాలములతో నిర్దేశింపబడియున్నవి. అందువల్ల గవర్నరుజనరలుగారు తమయిష్టానుసారముగ తీర్చుగా అటంకపరుప ప్రజాలని శాసనముగానీ, అనుశాసింపజాలని చట్టము ఒసంగబడిన ప్రత్యేక బాధ్యతాధికారములనబడునని నిర్ధారణచేయుటకు వీలులేకుండ సర్వవ్యాప్తము లైవిస్తరించియున్నవి. ఈ విషయములో గవర్నరుజనరలుకు ఎంతటిసర్వాధికారమొసంగబడియున్నది.

కనుక గవర్నరుకుగాని గవర్నరుజనరలుకుగాని అయిష్టమైన వ్యవహారించేమంత్రి ఎవరైనను ఎట్టి నిరుపద్రవకరమైన చిన్నవ్యవహారమును కొనసాగింపబూనుకొన్నను గవర్నరుగాని గవర్నరుజనరలుగాని అడ్డువచ్చి అవ్యవహారమువల్ల తనకుగల ౭ ప్రత్యేకబాధ్యతాధికారములలో దేనికైననొకదానికి భంగము కలుగుచున్నదని వెంటనే తిరస్కరింపవచ్చును. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము రాష్ట్రస్వాతంత్ర్యము అని ఆడంబరముగా ప్రకటించుచున్న రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యాధికారమంతయును గవర్నరుకేగాని, మంత్రులకు ప్రజలకుగాని ప్రజాయత్తశాఖలనుగూర్చిన అధికారములు మంత్రులకు లభించినను అవ్యవహారములు తన ప్రత్యేకబాధ్యతాధికారములకు భంగకరములనుచు గవర్నరు గారెప్పుడైనను మంత్రులమాట త్రోసివేయవచ్చును.

గవర్నరుజనరలుగారి ప్రత్యేకబాధ్యతలనుగూర్చి నిర్ణయింపబడినవి. [౧] భారతదేశమునందంతటగాని యేభాగమునందైనగాని ప్రజాశాంతికి భంగము వాటిల్లకుండ కాపాడుట [౨] ఫెడరేషను ప్రభుత్వముయొక్క ఆర్థిక బాధ్యతను పరపతిని కాపాడుట [౩] అల్పసంఖ్యాకసంఘములవారి హక్కులను కాపాడుట [౪] నూతన రాజ్యాంగవిధాన చట్టమునందు పేర్కొనబడినట్టియు వ్యాఖ్యానప్రకారముగా నుండగలిగినట్టియు హక్కులను పబ్లికుసర్వీసులందుండు ఉన్నతోద్యోగులకు కాపాడుట [౫] వర్తకవ్యాపారరంగములో పక్షపాతములేకుండ కాపాడుట [౬] సంస్థానాధీశుల హక్కులను కాపాడుట [౭] గవర్నరుజనరలుగారి అధికారమునకులోబడియున్న వ్యవహారశాఖకు సంబంధించిన వ్యవహార విషయములకైనను భంగము రాకుండగా కాపాడుట. పైయీ సందర్భములలో తన ప్రత్యేకబాధ్యతకు దేనికైనను భంగము కలుగుచున్నదా లేదా యని నిర్ణయించెడి అధికారముకూడ గవర్నరుజనరలుకే కలదు. ఇటువంటి అధికార బాధ్యతలే సారవత్తరమైన మాటలతో గవర్నరులకును కలవు.

మొట్టమొదటి బాధ్యతనుగూర్చి ఆలోచింతము. న్యాయపరిపాలనా, ప్రజాశాంతి సంరక్షణ [లా-ఆర్డరు] శాఖలు రాష్ట్రీయప్రభుత్వములందు మంత్రులవశమొనర్చబడునని ఒకవైపు చెప్పుచు మరొకవైపున ఆ ప్రజాశాంతిన్యాయపరిపాలనాధికారవిషయము గవర్నరుగారిచేతులలోను రెండు తాళములపెట్టెలో భద్రపరచబడినరీతిగా ఉన్నది. ఆ అధికారములు వారి గుప్పిటిలోనుంచబడెను. ప్రజాశాంతి సంరక్షణ యను అధికారము యీదేశములో గవర్నమెంటువారిచే ఏవిధముగా అన్వయింపబడి అమలుపరచబడుచున్నదో అందరికి తెలిసిన విషయమే. కాబట్టి ప్రజాశాంతిసంరక్షణాధికారము న్యాయపరిపాలనాధికారము అనునవి (లా-ఆర్డరు) ప్రజాయత్తాధికారములుగా చేయబడి మంత్రులవశమొనర్చబడినవనుట కేవలము బూటకము. గవర్నరుగారికొసంగబడిన ప్రత్యేకబాధ్యతాధికారము సర్వసామాన్య సంకలితమైయుండగా మంత్రులకిచ్చినయధికారము సున్న కుసున్న వాల్మీకిహల్వా యగును.

ఇకరెండవ ప్రత్యేకబాధ్యతనుగూర్చి యోజింతము. మంత్రిగారు ఆదాయవ్యయ అంచనా లెక్కలను తయారు చేసినప్పుడు గాని యేదైన ఋణము నియ్యవలయునని కోరినప్పుడు గాని, గవర్నరుజనరలు వెంటనే తమ్ముతగిలి ఆ బడ్జెటును మంజూరు చేయుటవల్లగాని ఋణములకు చేయుటవల్లగాని భారతదేశపు ఆర్థికస్థితి చెడునని గాని పరపతిచెడునని గాని వాదించి మంత్రిగారి కోర్కెలను త్రోసివేయవచ్చును. భారతదేశపు పరపతినిప్రభుత్వము వారు కాపాడుటయనగా వారి యర్థమేమిటో వారి యుద్దేశమేమిటో ఇదివరలో మనకుగల అనుభవజ్ఞానమును బట్టి విదితము కాగలదు. భారతదేశము ఆర్థికస్వతంత్ర్యము కొంతదేశపు పరపతియను మాటలకును, భారతదేశమును పీడించి బ్రిటిషువారికిప్పారికెప్పుడు లాభము. బ్రిటిషువారి క్షేమము అనుకూలములకు వ్యవహారములో ఆక్షేపములేదు. కాబట్టి భారతదేశపు పరపతి కాపాడుట అనుమతితో బ్రిటిషువారి కే కాపాడుకొనుబనబడు ఆ మాటలకు మామూలుగా నిఘంటు నిర్వాహకులను చెప్పు భారతీయులకు మోసపుచ్చుట వీలులేదు. మనదేశపు ద్రవ్యపు వేలాదుల వ్యవహారములన్నియు యీ బ్రిటిషువారి చేతులలోనే నిర్వహింపబడుచున్నవి. ఇవియనగా చాలనష్టపడి అనుభవరిత్యా నేను గొన్న విషయము ప్రభుత్వమువారు ఒక్కకలము పోటుతో పైకి నిరుపద్రవముగా కన్పించెడి ఒక్క చిన్న ఉత్తరువును జారీచేసి కోట్లకొలది ద్రవ్యమును ఒక్కమారుగా భారతదేశమునుండి బ్రిటిషు వారికి అందజేయుచున్నారు. భారతీయులకు తెలియకుండనే ద్రవ్యమును యీరీతిగా వటువారము చేయుచున్నారు.

ఇక నాల్గవబాధ్యతాధికారము చూడవలసియున్నది. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమేదైననునను హస్తగతమైనప్పటికి యుండేదేయైనను ఈనాల్గవబాధ్యతాధికారప్రయోగమువల్ల అదిఅంతరించుచున్నది. పెద్దపెద్ద జీతములను తీసుకొనుచున్న ఉన్నతోద్యోగులను సివిలుసర్వీసులవారికిని పింఛనులను గ్యారంటీగాయిచ్చుటకు అభయహస్తము నొసంగుచు వారికి కొలవిన సెలవుదినములను యిచ్చుటకంగీకరించుచు వారిపైన అధికారము చెలాయించుటకు మాత్రము మంత్రులకిస్వాతంత్ర్యాధికారము యుండదు. కనుక ఆ సివిలుసర్వీసు ఉద్యోగులు క్రొత్తకొలువునున్నగువారు తమపైఅధికారముండనిగల మంత్రులమాటలను లక్ష్యము చేయజాలరు. మంత్రులు నిర్ణయించిన వ్యవహారపద్ధతులకొనసాగకుండ పరుచు ఉద్యోగులు వ్యవహారములను సంభింపజేయగలరు. పరిపాలనాచక్రమును పరిగా నిర్వహింపజాలని మంత్రులు అసమర్థులనియు, వారికి వ్యవహారాధికారములను ఒప్పజెప్పుటయే గొప్పపొరపాటని వాదింపవచ్చును.

వర్తకవ్యాపారవిషయములలో పక్షపాతములేకుండ కాపాడవలెనను మిషతో బ్రిటిషువర్తకులను పరాధీనులుగా చేయుటకును, బ్రిటిషువర్తకులతో భారతీయవర్తకులు పోటీ వచ్చినప్పుడు బ్రిటిషువర్తకులకే పక్షపాతము చూపబడి భారతీయులకు నష్టము చేయుట ఇదివరకు జరుగుచున్న విషయమే. ఇకముందుకూడ అట్లే జరుగును. ప్రభుత్వమువారు జోక్యముగల వ్యాపారసులకంపెనికిని ఇది కనుక ఏకపక్ష విషయమైయుండెగలదు. అనేక సందర్భములలో వ్యాపారములు భారతీయులకు ప్రభుత్వమువల్ల చిక్కులు కలుగుచుండును. కాని, బ్రిటిషువర్తకులకు కలుగవు. బొగ్గుగనులను చెక్కిచూచినను భారతీయుని స్వాధీనమైయున్న బొగ్గుగనులవద్దకు వాగనులు వచ్చుటకు రైలుపట్టాను వేయించుకొనవలెనంటే మిక్కిలి కష్టమగును. అతనికి వాగనులు లభ్యముగా నవ్వకొవు. భారతీయునికంటె బ్రిటిషువర్తకునకు నిత్యకృత్యములో పక్షపాతమొనర్చబడును. మంచిబొగ్గు పొరలుగల గనులన్నియు బ్రిటిషువర్తకులకు ఏవిధముగా లభ్యమైయున్నవో, రెండోరకం బొగ్గుగల గనులతో కే భారతీయులకేల తృప్తిపడి వ్యాపారము చేయుచున్నారో అనునది ఎంతకష్టముతో భారతీయులకు లభించినవో ఆవిషయము విశదముగా వివరింపనక్కరలేదు. బొగ్గుగనులుగల భూములు పాలకరు భారతీయులకే అనుమానముగా మంచిదియుండదు. ఈ వ్యాపారము తీరుగా నిర్వహించబడుచున్నదో ముఖ్యముగా బొగ్గుగనుల యజమానులకు తెలిసినవారి అధీనములోనున్న పైనదిగా యుండినప్పుడును ఏరీతిగా వ్యాపారము నిర్వహింపబడుచున్నదో మనకు తెలియును. రైల్వే వ్యాగనుల మార్పు చేయుచుండుటవల్లనే కనుగొన గనులలో పాలు చేయు రాష్ట్రములలో ఆ [illegible] వ్యవహారములందు మామూలుగావుండే కాలములో విరివిగా ప్రత్తిపండెడి సారణ్ జిల్లాలోనున్న సీవాన్ పట్టణమునుండి దర్భంగా జిల్లాలో ఖద్దరువిరివిగా తయారు చేయబడు మధుబాని యను పట్టణమునకు ప్రత్తి ఎగుమతి చేయబడునుండెను. ఈరెండు జిల్లాలుకూడ టిర్హూటు డివిజనులో చేరినవే. ఒక కమీషనరుయొక్క పరిపాలనలోనున్నవే. కాని, సీవాన్ పట్టణమునుండి మధుబాని పట్టణమునకు ప్రత్తి ఎగుమతి చేయుటకు అయ్యెడి రైల్వేచార్జీతో బొంబాయినుండి జపానుకు ప్రత్తి నెగుమతి చేసి, జపానులో తయారైన సరుకులను తిరిగి బొంబాయికి చేర్చవచ్చును. కాని, ఈ రైల్వేచార్జీలు ఇప్పుడేమైన మార్పునొందినవేమో నాకు తెలియదు. ఆరీతిగా ౧౯౨౦ [illegible] నుండి ఇండియాలోని నూలు నేతమిల్లులకు బొగ్గు

రద్దు చేయుట కెంత దవాణాధారి అగునో. అంతటి వాణాధారి బీహారులోని భాగములనుండి భాగము అమాలుపేరమిల్లులకు చేర్చుటకై అగుచున్నది. స్థాలీపులాకముగా యీ కొలది యుదాహరణముల నొసంగితిని. ప్రభుత్వమువారి వ్యవహార ధోరణినంతయు పరిశీలించినయెడల భారతీయుల క్షేమలాభముల కెంతమాత్రమును గాక, విదేశీయవర్తకుల లాభముకొరకే ప్రభుత్వమువారు తమ కార్యకలాపమునంతయు నడపించుచున్నారని ఋజువుచేయుట కనేక యుదాహరణములను చూపవచ్చును. ఒకవేళ ప్రజాహితాభిలాషియైన మంత్రియొకరైనను న్యాయబుద్ధితో ప్రవర్తింపజూచునెడల అతడు బ్రిటిషు వర్తకులకు ప్రతికూలముగ పక్షపాతబుద్ధితో ప్రవర్తించుచున్నాడని గవర్నరుగారో, గవర్నరు జనరలుగారో వాదించి తమ ప్రత్యేక బాధ్యతాధికారమును అమలు జరిపి తమయిష్టానుసారము జరుగవలసిన ఆజ్ఞయొసగి సదరుశాసనము గా నిర్ణయించెదరు.

స్వదేశ సంస్థానములహక్కు సంరక్షణనుగూర్చి యింకెంత పరికింతము. స్వదేశ సంస్థానములలోని ప్రజలు ప్రజాసామ్యాధికారములకును అట్టి రాజ్యాంగ విధానముల కొరకును చేసెడి ఆందోళనమును యేవిధముగ తలయెత్తకుండ నొక్కివేయుటకు వీలుకలదో ఈ నరకమునకనేక సందర్భములయందు ఉదాహరణము లిప్పించియున్నవి. స్వదేశీసంస్థానములలోని ప్రజలయందు ప్రజాస్వామ్యాధికారవాంఛలనెడి బీజములు మొలకెత్తకుండ చేయుటకే గవర్నరుగారును గవర్నరు జనరలుగారును తమవంటి ప్రత్యేకబాధ్యతాధికారమును వినియోగించెదరు.

యీ ప్రత్యేక బాధ్యతలుగాక గవర్నరుజనరలునకును గవర్నరునకును యథోచిత నిర్ణయాధికారములు కొన్నిగలవు. ఇవి చాల దారుణమైనవి. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ విధానమునందు శాసనసభ ద్వారా మోదించిన చట్టమునుగాని తీర్మానమునుగాని నిరాకరించుటయును, సభవారు నిరాకరించిన చట్టమునుగాని, తీర్మానమునుగాని అమలుపరచుటకును గవర్నరులకు స్వతంత్రాధికారము గలదు. కాని శ్వేతపత్రప్రణాళిక ప్రకారము గవర్నరు శాసనసభయొక్క చర్చలను నిరోధించి నిగ్రహింపవచ్చును. ఏదేనియొక శాసనమునుగూర్చి సభలో చర్చింపరాదని గవర్నరు ఉత్తరువు చేయవచ్చును లేదా ఒక చిత్తుచట్టమునుగూర్చినచర్చ తానునిర్ణయించిన పద్ధతి ప్రకారము నిర్ణయించిన కాలమున జరుగవలెనని ఉత్తరువు చేయవచ్చును. యేదేని యొక శాసనమును తాను నిర్ణయించిన తేదిలోపుగ సభవారు ఆమోదించవలసినదని ఉత్తరువుచేయవచ్చును. యేవైన కొన్ని చట్టములను శాసనసభవారు శాసింపకూడదని ఉత్తరువు చేయవచ్చును. ఆ ఉత్తరువులను శాసనసభవారు ఉల్లంఘించినయెడల వెంటనే గవర్నరుజనరలుగాని, గవర్నరుగాని స్వతంత్రాధికారముతో తాముకోరిన శాసనముల నమలుపరచవచ్చును. అట్టిశాసనము శాసనసభవారిచే అమలు జరుపబడినట్లుగానే భావింపబడును. అట్టిశాసనము అర్డినెన్సులవలె ప్రజాశాసనములవలె, ఆరునెల పోవుగాని యావత్తు పొడిగించుటకు వీలు లేకుండ అయ్యారాయము మాత్రమే కలదు. అంకితమించి అది అమలులోనుండవలెను. కాని యీనూతన రాజ్యాంగ విధానములో గవర్నరుగాని గవర్నరుజనరలుగాని స్వతంత్రాధికారముతో అమలుపరచినశాసనము కాలనియమము లేక స్థిరముగనుండగలదు. ఇట్టి వ్యవహారపద్ధతులతో నిండియున్న నూతన రాజ్యాంగవిధానమువల్ల భారతదేశము ప్రత్యక్ష నిరంకుశాధికారమువశములోనై యుండగలదు. యీవిపరీత పరిస్థితులనే చర్చిల్‌గారు కడుసొగసుగా నొకసందర్భములో వర్ణించియుండెను.

"వైస్రాయి సర్వాధికారసంపన్నుడై హిట్లరువలెను, ముసోలినీవలెను అధికారము చెలాయించగలడు. ఒక్కకలముపోటుతో పరిపాలనాచక్రమునంతను ధ్వంసము చేయగలడు. తానుకోరినశాసనము అమలుపరచగలడు. సైనికచండశాసనమును సైతము అమలుపరచవచ్చును. కాని అది న్యాయశాసనమనిపించుకొనవలసినతగదు. యీవిషయము లన్నింటిలో అతడే యుక్తాయుక్త నిర్ణయకర్త. అట్టియున్నతాధికారి కేవలము నిరంకుశాధికారి. అతని స్వాధీనమందు బలవత్తరమైన సైన్యముకూడ నుండును."

ఇట్టి సర్వస్వతంత్రాధికారము గవర్నరుజనరలునకుగాక రాష్ట్రాధిపతులైన గవర్నరులకుగూడ ఒసంగబడినది. గవర్నరులకిట్టి యధికారము నిచ్చుటకేదియైన మొదటిసర్వాయము దేశము మొత్తమునకంతేగాని రాష్ట్రీయ విషయములలో గవర్నరుజనరలునకట్టి యధికారము గలదో అట్టి యధికారమును తమరాష్ట్రీయముల సంబంధించినంతవరకును గవర్నరుల కొసంగబడినది. గవర్నరులుకూడ అర్డినెన్సులను జారీచేయవచ్చును. గవర్నరులుకూడా స్వతంత్రముగా శాసనముల నమలుపరచవచ్చును.

యిదిగాక యిప్పుడు అవి ఏర్పడగల వ్యవహారాలలో కొన్ని నామమాత్రము గనున్నవి. అవిమాడియా శ్వేతపత్ర ప్రణాళికయందుగా తొలగింపబడినవి. రైల్వే పరిపాలనావ్యవహారములనుగూర్చి ప్రజలకిష్టనిష్టములను వెలిబుచ్చుటను రైల్వేలనాలుసరి అంచనాలె కెలను ఆసెంబ్లీలో చర్చించునప్పుడు సభ్యులకు కొంతఅవకాశముకలదు. ఆఅవకాశమిప్పుడు తొలగింపబడుచున్నది. స్టాట్యూటరీ రైల్వేబోర్డు ఒకటి క్రొత్తగా ఏర్పరచబడును. సదరు రైల్వేబోర్డుయొక్క రైల్వేవ్యవహారములనుగూర్చి ఆసెంబ్లీసభలో విమర్శించుటకు తగినంతయవకాశమిక ముండదు. అదిస్వల్పవిషయముకాదు. రైల్వేలకొరకై మనదేశములో రెండువేల కోట్లరూపాయిల పెట్టుబడిధనము వినియోగింపబడియున్నది. కొన్ని రైల్వేలు యింతవరకే ప్రభుత్వాధీనములై యున్నవి. మిగిలినవి కొన్ని రైల్వేకంపెనీలకు వశమైయున్నవి. కాని అవికూడ కాలక్రమములో నే ప్రభుత్వాధీనము కావలసియున్నవి.

(3) ఖజానా

ఖజానావ్యవహారములసంగతి ఆలోచించినయెడల మన కొసంగబడు నూతనాధికారములు కేవలము ఎండమావులవంటివి. ఆ భాగముగానికవచ్చు కొంత ఢిల్లీప్రభుత్వముయొక్క ఆదాయములోనుండి నూటికిడెబ్బదివంతుల ద్రవ్యము మైనిక వ్యయమునకును, ప్రభుత్వ ఋణముల వడ్డీలకైనను గవర్నమెంటువారు యీ చేసిపడిచెల్లించిన, జీతములు అలవెన్సులు చెల్లించుటకును సరిపోవును. కాని యీఖర్చుల మొత్తముల విషయములో అసెంబ్లీసభ్యులయిష్టాయిష్టములతో గవర్నమెంటువారికి నిమిత్తములేదు. సభ్యులవోట్లతో పనిలేదు. ఇక గవర్నమెంటురెవిన్యూలో మిగిలినమొత్తము మిగతా నూటికి ముప్పదివంతు మొత్తము మాత్రమే మంత్రులకాలావ్యవహారశాఖలకు వినియోగపడును. కాని యీద్రవ్యములో మంత్రులు నిర్ణయించెడి యీఖర్చు మొత్తములవిషయముకూడ అసెంబ్లీసభయందును రాష్ట్రశాసనసభయందును ప్రజాసభయందు అఖర్చుని యమములు ఆమోదింపబడవలెను. రెండు శాసనసభలసమ్యుక్త సమావేశములోనే అఖర్చుపద్దులు మంజూరు చేయబడవలెననిసర్ణయించి అట్టిసమ్యుక్త సమావేశములోనే చిట్టచివరకుఆనిమంజూరు చేయబడగలవు. ఒకవేళ ఏవ్యవహారశాఖకైనను మంత్రిగారు మంజూరు చేయదలచిన మొత్తము చాలదని యుభావించెయెడల గవర్నరుజనరలు స్వతంత్రించి ఆగ్రాంటు మొత్తమును హెచ్చింపవచ్చును. అటులగాక గవర్నరుజనరలు హెచ్చించిన మొత్తమును కూడ తగ్గించుటకు అవిషయములో అసెంబ్లీసభకు వోటింగు అధికారము లేదు. ఇంక ప్రజాధనవినియోగ విషయములో మంత్రులకు అధికార స్వాతంత్ర్యములు కేంద్రసంఘ ప్రభుత్వమునందు ప్రత్యక్షవ్యవహారములలో శూన్యమని గ్రహించవలెను.

యీనూతన రాజ్యాంగ సంస్కరణముల క్రొత్త శాసనసభలు అమలులోనికి వచ్చునెడల ప్రజలనెత్తిమీదకు వచ్చే క్రొత్త వ్యయభారమునుగూర్చికూడ ఆలోచింపవలెను. ప్రమాణముగా అంగీకరింపదగిన ఉత్తమ వ్యవహారవేత్తల అంచనా లెక్కల నుబట్టి, రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యవిధానము అమలులోనికి వచ్చుయెడల సాలీనా అందుకొరకై ఒకకోటి ముప్పది లక్షలు ఖర్చు తగులబడియుండునని యు ఢిల్లీ ప్రభుత్వమునందు ప్రజా ప్రతినిధులగు మంత్రులకు బాధ్యతాయుతాధికారముల నొసంగుటకు సాలీనా ఒక కోటి ఖర్చు తగులబడియుండునని యు తెలియుచున్నది. ప్రపంచములోని దేశములన్నిటికన్న మిక్కిలి దారిద్ర్యమునను భవించుచున్న యీ భారతదేశమునందు ప్రభుత్వ నిర్వహణవ్యయమును జనసంఖ్యాప్రమాణమునుబట్టి భాగించి చూచినయెడల అవ్యయమొత్తము భారతీయుని కగుటకు సుమారు దరిదాపు ముప్పదిరెట్లు ఎక్కువగా యుండును. ఇప్పటికె మిక్కిలి దుర్భరమైన పన్నుల భారముతో కృంగిపోవుచున్న భారతీయులకు మరొక నూతనవ్యయభారమును కల్పించుట దేశాభివృద్ధికి హానికరమని భావించుట తప్పుకాదు. కేవలము దిబ్బిలే దిబ్బిస్తున్నట్టి యీ పాటుకి వ్యయసంస్కరణములకొరకును మరింత నిరంతర దాస్యమునందు భారతదేశమునుబంధించియుండుటకై యుద్దేశించుచున్న అధికారములను మరింత తొలగించి వెనుకకీడ్చుటకై యుద్దేశింపబడిన యీ నూతన రాజ్యాంగ సంస్కరణములను అమలుపరచుటకొరకును యింతటి విపరీతవ్యయమును మనదేశము భరింపవచ్చునని ఎవరైనచెప్పగలరా!

౪. భవిష్యద్భ్యాషయము

గగన కుసుమము

ఈనూతన రాజ్యాంగవిధానము స్వయంస్వాతంత్రముగా లోపములనుసవరించుకొని క్రమముగా కొంతకొంతగా పొందుటకు అవకాశములేవియును కల్పింపబడలేదు. ఆవిధానము మార్పు చెందవలెనంటే మరలపార్లమెంటుసభవారి అనుగ్రహమువల్లనే అభివృద్ధిచెందగలదు. కాని భారతీయులే స్వయంనిర్ణయము చేసికొనవచ్చునని యీషన్మాత్రమయినను అవకాశమొసంగబడలేదు. అనేక సందర్భపరిస్థితులు ఒనగూడినప్పుడు యీ నేతలందరిలో నిశ్చయవలయునని ఏర్పరుపబడిన ఫెడరేషను విధానముకూడ ఇంగ్లండులోని పార్లమెంటుసభలు కొంతవరకు మోదించినప్పుడుమాత్రమే నవకలభ్యముకాగలదట.

పోనీ యీ ఫెడరేషనుఎటువంటిదది? ఇటువంటి ఫెడరేషనుపద్ధతి ప్రపంచములో నెక్కడనుకూడ లేదు. ఈ ఫెడరేషనులోసర్వరాష్ట్రసమాఖ్యలో, స్వదేశ సంస్థానాధీశ ప్రతినిధులు ప్రభుత్వనియోజితులైన సమాఖ్యసభ్యుల మొత్తముసంఖ్యలో మూడవవంతు సంఖ్యగానుండ గవర్నమెంటువారికి దాసోహమ్మని జో హారులు చేయుదురు. సమాఖ్యలో మిగిలియున్న మూడింట రెండువంతులనుండి గాముప్రజానియోజిత సభ్యులయభీష్టములకై మరొక్కరుప్రజాభిమతములే పైబడును గాదా అల్పసంఖ్యయందును స్వదేశీసంస్థానములలోని ప్రజాసంఖ్య యావద్భారతదేశజనసంఖ్యలో మూడవవంతుమాత్రమే. కాని యీమూడవవంతు జనాభాకు ప్రతినిధులుగా వచ్చు సమాఖ్యలో సభ్యులుగా మహా భావిసులైయుండుట యీప్రభుత్వనియోజిత సభ్యుల ద్వారా మూడింట రెండువంతులుగా మిగిలియున్న భారతీయుల శ్రేయోభివృద్ధి వాంఛలన్నియు వ్యర్థములౌనట్లగును. స్వదేశ సంస్థానాధీశప్రతినిధులు బ్రిటిషిండియాలో చేరిన భారతీయులకు సంబంధించిన సకలవ్యవహారములందును ప్రజానియోజిత సభ్యులతో పరిసమానముగా వోటునిచ్చుటకు హక్కుగలిగి నిర్ణయకారులైయుందురు. కాని స్వదేశీసంస్థానములలోని పరిపాలనావిషయముల నిర్ణయించుటగాని ఆసంస్థానములలోని ప్రజలకుండవలసిన ప్రాతిపదిక సార్వజనిక హక్కుల విషయములోగాని, ఏవిధమైన నిర్ణయము లజేయుటకును, బ్రిటిషుయిండియా ప్రతినిధులకు అధికారావకాశములేవు. కనక స్వదేశసంస్థాన ప్రతినిధులకును, బ్రిటిషుయిండియా ప్రతినిధులకును యీసమాఖ్యసభలో పరస్పరసమాన ప్రతిపత్తిలేక కనుక నిరంకుశాధికారమును నిరాఘాటముగా చలాయించెడి సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధివర్గము యీసమాఖ్యలో మూడవవంతు స్థానముల నాక్రమించి కూర్చుండి మూడింట రెండువంతులుగా మిగిలియున్న ఇతర భారతావనియందుగూడ నింకెంతవరకు అట్టి నిరంకుశాధికారమునే ప్రతిష్ఠింపజేసి ప్రజాభీష్టములను, ప్రజాస్వామ్య సంకల్పములను అణగద్రొక్కుటకు యత్నించుచుందురు. కాని సంస్థానాధీశులకు నిప్పటికన్న యెక్కువగా దిక్కుమొక్కులేని దీనావస్థపాలగుదురు.

బ్రిటిషుఇండియాలో పరిపాలనాధికారములకై పోరాడు ప్రజల సహవాస సంపర్కదోషమునుండి స్వదేశసంస్థానప్రజలను కాపాడి సర్వస్వతంత్రులనుగా చేయుటకే సంస్థానాధీశులకు యీ ఫెడరేషనులో సభ్యత్వ మొసంగబడినదని సంస్థానాధీశులు ఉవ్విళ్ళూరుచున్నారు. కాని సంస్థానాధీశులు వైస్రాయికి దాసానుదాసులగుటయే యీ ఫెడరేషను విధాన పర్యవసానముగా పరిణమించును.

సత్యాగ్రహోద్యమ సంక్షేపము శాసనసభా ప్రవేశ సన్నాహము

ఇంతవరకు గవర్నమెంటువారి ద్విగుణాత్మకమైన వ్యవహారధోరణిని విమర్శించితిని. ఇక మన కాంగ్రెసు వ్యవహారధోరణిని కార్యసరణినిగూర్చి ప్రస్తావించెదను. ౧౯౩౦ సం॥రమునందు ఒసంబడిక భంగము జరిగిననాటనుండియు గవర్నమెంటు వ్యవహారధోరణి ఎట్లున్నను అప్రమత్తి కలుగజేసికొనకుండ మనకు వ్యవహరింప మొదలుపెట్టితిమి. సంకల్పసందర్భములు ... ప్రస్తుతము వారు తమధోరణిని మార్చుకొన్న కాలమున సత్యాగ్రహోద్యమము మొదట విరమింపబడియుండలేదు. సత్యాగ్రహమనునది కేవలము నీతికి నిలువబడెడి ఆత్మబలముతో సంబంధించినదగుటవల్లనే ధర్మసంరక్షణార్థమే విరమింపబడెను.

౧౯౩౪ సం॥ మేనెలలో పాట్నాలో జరిగిన నిర్ణయమునకు హేతుభూతమైన సందర్భకారణములను నేనిచట విపులముగా వివరించవక్కరలేదు. హిందూసంఘశరీరమునుండి దుముక్కలుగా చీల్చివేయగల ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య ప్రణాళికను బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రి ప్రకటించియుండినప్పుడు హరిజనులను ఆత్మసంఘమునుండి హిందువులు వెలివేయుటతో లగింపవలెననియు వారికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముండుటగాని ఉండవలెనని కోరుటగాని తాము సహింపరాని విషయమనియు ప్రకటించి ప్రాయోపవేశ మొనర్చదలంచి ఆనాటి విఖ్యాత దీర్ఘోపవాసమును మహాత్ముడు దుపక్రమించెను. మహాత్ముడప్పుడు విడుదల కాబడెను. పూనానగరమునందు హిందూ ప్రముఖులును హరిజన ప్రతినిధులును సమావేశమై కొన్ని నిర్ణయములజేసిరి. మహాత్ముడటుపిమ్మట హాసేతు హిమాచలపర్యంతము సల్పిన హరిజనయాత్రాసందర్భమున తానువినిన విషయములను కనిన సందర్భములనుబట్టి సత్యాగ్రహోద్యమమును విరమింపవలయుననియు తానొక్కడే సత్యాగ్రహము నొనర్చుటకు ప్రత్యేకింపబడవలెననియు అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ వారికి సూచించియుండెను. వ్యవహారములన్నియు యేవిధముగా క్రమేణ మారుచుండినవో గాంధీజీ అప్పుడప్పుడు ప్రకటించుచు వచ్చిన అభిప్రాయ సందేశములను విలోకించినచో విదితముకాగలదు.

జనసామాన్యమువారి సమిష్టిగా సత్యాగ్రహమును సాగించుట ఇక నిలిపివేయవలెనని మహాత్ముడు చాటించుటకుగల సందర్భకారణములు స్థూలదృష్టితో వ్యవహారములను జిజ్ఞాసమాత్రముగా ఆలోకించువారికైనను తెలియగలవు. రెండు ముఖ్యమైన దౌర్బల్యలక్షణములు మనలను మొదటనుండియు వెంటాడుచున్నవి.

(౧౦ పేజీ చూడుడు)

వింతలు, విశేషములు

ఒకరి కన్ను తీసి మరియొకరికి పెట్టుట

లండను ఆసుపత్రిలోని డాక్టరు ట్యూడరు థామసుగారు చూపుపోయినయొకనికి ఒక చిత్రమైనవిధమున చూపు తెప్పించిరి. వారు చేసిన దేమనగా కన్నుపోయినమరియొకరికంటినుండి ఒక మూలనుకోసి చికిత్సచేయవలసినవానికంటిలో నమర్చిరి. కట్టుకట్టి విడదీసినతర్వాత చూపు మరల యథాప్రకారముగా వచ్చెను. ఇట్లు ఆపరేషనుచే చూపు పొందినవాడు న్యూజీలండు దేశీయుడు.

కొండలు భూమిలో తేలుచున్నవి

హిమాలయపర్వతములును, ఇతర పర్వతములును భూమిలో లోతునను 'ఒకనీటివంటి పదార్థములో, నీటిలోవలెనే తేలుచున్నవని' భూగర్భ విషయశాస్త్రజ్ఞులు యిపుడు క్రొత్తమతమును లేవనెత్తినారు. కొండలు భూమికంటెయెత్తుగా నుండుటకు కారణము నీటిలో తేలువస్తువులు నీటికంటెయెత్తుగానుండుటకు ఏదో అదేనని యిప్పటి వాదము. నీటిలో తేలువస్తువు ఎంత బరువుండునో అంతబరువుగలనీటిని ఆవలికిత్రోసివేయుటకు ఆవస్తువునీటిపై నెంతయెత్తువరకు నుండవలెనో ఆంతయెత్తువరకే తేలును అనికదా సిద్ధాంతము. అదేసిద్ధాంతము పర్వతములు భూమిలో తేలుటకు గూడ సమన్వయమగుచున్నది. భూమిలోవస్తువులను తేలునట్లుచేయుటకు అనుకూలమైన పదార్థము భూమిలోపలికి ౨౦ మైళ్లలోతుకుపోయిననేగాని చిక్కదుఅని భూగర్భశాస్త్రజ్ఞులులెక్కవేసి తేల్చినారు.

లక్ష యేండ్ల క్రిందటివారి అస్థులు దొరుకుట

పాలెస్టైనులో నాజిరెత్‌లో లక్షయేండ్ల క్రిందటివారికి జెందిన అస్థిపంజరములు నాలుగు యిపుడు లభించినవి. చరిత్రవేత్తలు మానవుడు మొదట భూమిలో కనుపించినదిమొదలు మొరటు దశ మొదలగు దశలగుండా పట్టణములు మున్నగువాటిని కట్టుకొని రాజ్యముల నేర్పరచు దశలకు వచ్చునంతవరకు కొన్ని మెట్లను చరిత్రలో విభజించి యున్నారు. అందులో "ప్రాతశిలలకాలము" అనునది ఒకదశ. ఈదశలో మానవుడు రాతితో మొరటుతరహాగా ఆయుధము లు చేసికొని వాటితో మృగాదులనుచంపి జీవించుచుండెనట. ఇందుకునిదర్శనముగా నేడు అక్కడక్కడ ఆకాలపువారు ఉపయోగించిన ఉపకరణ శిథిలశేషములు భూగర్భమున కనబడుచున్నవి. ఇట్టిశిథిలశేషములు అతిప్రాచీనమైనవి కనబడిన తర్వాత ఇంకను లోతుకుత్రవ్వగా పైనచెప్పినట్టి నాల్గు అస్థిపంజరములును కనబడినవట. వీటి యంతప్రాచీనమైనవాటిని యింతవరకు పశ్చిమాసియాలో యింతవరకు త్రవ్వియుండలేదట. మనుష్యుని అభివృద్ధిదశలలో యింతవరకు ఒకదశ తెలియరాకుండెననియు, ఈ అస్థిపంజరములు ఆలోచించినదశను సూచించుచున్నవనియు ప్రొఫెసరు ఆర్థర్‌కీతుగారనుచున్నారు.

పెద్దవైద్యులు, జలుబు కుదుర్చలేరు

ఇంగ్లాండు దేశములో 'బ్రిటీషు మెడికల్ రిసర్చికౌన్సిలు' అనుపేరుతో వైద్య పరిశోధక సంఘమొకటిగలదు. వారు బహుకాలమునుండి సాధారణమైన జలుబుకుమందును కనిపెట్టుటకై పరిశోధనలుచేయుచుండిరి. కాని యిపుడు వారు దీనివల్ల ప్రయోజనములేదని అట్టి పరిశోధనను మానివేసినారట.

ముసల్మానుమతము వదలినందుకు గుర్తు

రంగూనుకుదగ్గఱనుండు మీన్మానార్కోర్టులో ఒకజెర్బాదిబాలిక తాను మహమ్మదీయమతము వదలితినని నిరూపించుటకై ఒకవింతపనిచేసినది. (జెర్బాదిబాలికయనగా భారతముసల్మానుకు స్త్రీకి బర్మాదేశీయునివల్ల పుట్టినదనిఅర్థము) ఆమె ఒక మహమ్మదీయుని పెండ్లాడియుండెను. అతడు తనను కొట్టినను నేరమును ఆమెఅతనిపై మోపెను. ఆమె తనపెదవులమధ్య పందిమాంసము నుంచుకొని తాను ముసల్మానుమతమునకు సంబంధించునదని సూచించెను. భర్తతరఫువకీలు దీనిని ఆమె బౌద్ధమతమునకు మారినదనుదానికి చిహ్నముగా గ్రహించి ఆమెవిడాకులదరఖాస్తునంగీకరించెను.

సొగసులు పనికిరావు

ఇప్పుడుయూరపీయులనాగరికత ప్రపంచమందంతటను వ్యాపించినది. అనేకులు పాశ్చాత్యులవలెనే హ్యాటుబ్యాటు, కాలరున్నెకై మొదలగునవి వారివలె ఆచారమగుటచే కాకున్నను ఆడంబరార్థమై ధరించుచున్నారు. మన దేశములో కూడ పాశ్చాత్య నాగరికతా సంపర్కమువలన కొందరుస్త్రీలుకూడ క్రాపుకత్తిరించుకొనుట మొదలగునవి ఆచరించుచున్నారు. పాశ్చాత్య స్త్రీలలో రోజుకొక ఫ్యాషను. ఈదినం వేషము రేపటికి పనికిరాదు. ఇట్టి ఫ్యాషనులే చైనాలోకూడ వ్యాపించగా, యిపుడు యిట్టివ్యాప్తిని నిరోధించుటకై ఒకక్రొత్త యుద్యమమొకటి లేవనెత్తబడినది. ఈదీనిపేరు "న్యూలైఫ్ మూమెంటు"(నూతన జీవితోద్యమము) ఈయుద్యమమునులేవనెత్తినవారు కేంద్రప్రభుత్వముయొక్కయు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముయొక్కయు సహాయమునుపొంది చైనాలో స్త్రీలెవరుగాని వెంట్రుకలను అలలుఅలలుగా దువ్వరాదనియు పెదవులకురంగులు వేసికొనరాదనియు, స్త్రీపురుషులుకలిసి స్నానమాడరాదనియు, ఆటలాడరాదనియు, నాట్యము చేయరాదనియు యిరువురుచేతులలో చేతులువేసుకొని వీధులలోపోరాదనియు నిట్టిఅనేకఆజ్ఞలనుగావించినారు. పాశ్చాత్యనాకరికతాభిమానులగు చైనీయులు ఎంతమొత్తుకున్న ప్రయోజనములేకున్నది.

బిడ్డలులేరని భర్తనువదలుట

జీఁహార్లోఅను నామెకుయిపుడు ౨౩ఏండ్ల వయస్సు. ఆమెయిపుడుతనమూడవభర్తయగు హాల్‌రోసర్ అను నతనినివదలివేయుటకు చర్యగైకొన్నది. ఆమెమూడుసార్లు పెండ్లియాడెను. ఒకసారి విడాకుల విచారణలో ఆమె చెప్పినది ఏమనగా అందరుస్త్రీలకు బిడ్డలుకావలెననుకోరికఉండును కదా. కాబట్టి నాకు యింతవరకు ముగ్గురుభర్తలవల్ల బిడ్డలు కలుగలేదు. కాబట్టి నేనువారినివదలివేయవలసివచ్చినది అని ఆమెచెప్పుచున్నది.

ప్రకటన.

యిందుమూలముగా మీకు తెలియజేయునది యేమనగా జి. సత్యనారాయణగారు, స్పెషల్ రిప్రజెంటెటివ్, సికంద్రాబాద్. వారిని కంపెనీ సెర్విసెస్‌నుంచి ౧౯-౨-౩౮ నుంచి తీసివేయడమైనది గనుక కంపెనీ సంబంధమైన వ్యవహారములు వారితో జరుపుటగాని, కంపెనీ సంబంధమైన ద్రవ్యము వారికి యిచ్చుటగాని చేయకూడదు.

బి. నరసింహం,
మేనేజరు.

గోలకొండపత్రికా కార్యాలయమున వెలకుదొరుకు గ్రంథములు

హిందువుల పండుగలు	1-8-0
ఉచ్ఛల విషాదనాటకము	0-12-0
కృష్ణార్జున సంవాదము	0-6-0
సంఘోద్ధరణ	0-6-0
కర్నూలురాజ వంశావళి	0-2-0
కృష్ణాలహరి	0-1-0
సుధాలహరి	0-2-0
జీడికంటిరామ శతకము	0-1-0
బబ్బూరుపోతనామాత్యవిజయము (హరికథ)	0-1-6
రఘునాథ	0-1-0
చారుమీనారు	0-1-0
పంచముల చరిత్ర	0-3-0
హాలీకల్దారు జంత్రి	0-2-0
కార్డు కుబూలియ్యతులు 100 కి	2-0-0
ప్రాంసరీనోట్లు ,,	2-0-0

వలయువారు:—
గోలకొండపత్రికాలయము తూపుబజారు
హైదరాబాదు (దక్కన్).

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 2185

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy